

Kadernota 2017

Onderweg naar een duurzaam
Krimpen aan den IJssel

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding en kernboodschap	2
2.	Financieel meerjarenbeeld 2017-2020.....	4
2.1	Budgetactualisatie en ontwikkelingen.....	5
2.2	Indexering.....	5
2.2.1	Indexering gemeenschappelijke regelingen.....	6
2.2.2	Salarissen.....	6
2.2.3	Belastingen en heffingen.....	6
2.3	Gemeentefonds.....	6
2.3.1	WMO-deel algemene uitkering.....	6
2.3.2	Peuterspeelzalen.....	6
2.3.3	Asiel-instroom.....	7
2.3.4	Integratie-uitkering Sociaal Domein.....	7
2.4	Verkoop illegale gronden en snippergroen.....	7
2.5	Gevolgen verbouwing Tuyter.....	7
2.5.1	Beheer Tuyter.....	8
2.5.2	Frictiekosten vastgoed.....	8
2.5.3	Verkoop Big Bear en Tuinstraat 43.....	8
2.6	Verzelfstandiging binnensport en zwembad.....	8
2.7	Sociaal Domein.....	8
2.8	Extra inzet van middelen.....	9
2.8.1	Indicatoren.....	9
2.8.2	Budget vastgoedtransacties.....	9
2.8.3	Subsidie bibliotheek.....	9
2.8.4	Extra impuls duurzaamheid.....	10
2.9	Conclusies.....	10
3.	Financiële positie.....	11
3.1	Reserves.....	11
3.1.1	Algemene reserve.....	12
3.1.2	Vrije reserve.....	12
3.1.3	Bestemmingsreserve decentralisaties/sociaal domein.....	12
3.1.4	Egalisatiereserve reiniging.....	12
3.2	Rekeningsaldo 2015.....	12
3.3	Risico's en weerstandsvermogen.....	13
3.4	Financiële kengetallen.....	13
4.	Programma's.....	15
4.1	Beleid en strategie.....	15
4.2	Programma Bestuur.....	16
4.3	Programma Woon- en leefomgeving.....	17
4.4	Programma Samenleven.....	20
4.5	Gemeentelijke voorzieningen.....	22
4.6	Sociaal domein.....	28
4.7	Programma Dienstverlening.....	33
4.8	Investeringsprogramma.....	35
4.9	Bedrijfsvoering, verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen.....	39

Bijlage: Risico's

1. INLEIDING EN KERNSBOODSCHAP

Voor u ligt de kadernota 2017. Met dit document vragen wij u allereerst in te stemmen met de financiële kaders voor de meerjarenbegroting 2017-2020, die u in het najaar zal worden aangeboden.

In de kadernota ligt de nadruk niet op financiële ontwikkelingen en financiële kaders. Enerzijds stellen wij namelijk vast dat er relatief weinig nieuwe feiten zijn die het begrotingsbeeld beïnvloeden. Dat komt onder meer doordat in de juniwijziging al veel (meerjarige) ontwikkelingen zijn verwerkt, die hun aanleiding in 2016 hebben. Anderzijds willen wij in deze nota vooral laten zien waar wij halverwege onze bestuursperiode staan en wat onze speerpunten voor de tweede helft van die periode zijn.

Wat ons betreft kunnen die speerpunten worden samengevat als **‘Onderweg naar een duurzaam Krimpen aan den IJssel’**. Daarbij gaat het om duurzaamheid in de volle breedte van het begrip: ecologisch, sociaal én financieel.

De achterliggende jaren is veel in gang gezet op het terrein van de gemeentelijke voorzieningen, de gemeentelijke organisatie, de woon- en leefomgeving en het ‘sociale domein’. De komende 1,5 jaar willen wij vooral benutten om zaken af te ronden of op te pakken, zodat wij vanaf 2018 een nieuw fundament hebben gelegd voor een duurzaam en veilig Krimpen aan den IJssel.

In deze kadernota is per programma een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen en ambities opgenomen, gekoppeld aan de uitvoering van het coalitieakkoord. Nieuw is het investeringsprogramma waarin wij onze nog te realiseren ambities hebben opgenomen. Het gaat om projecten die een grote bijdrage kunnen leveren aan onze beleidsdoelstellingen, maar waarvoor de financiële dekking niet op voorhand verzekerd is. Met het hanteren van een investeringsprogramma beogen wij:

- meerjarig inzicht te krijgen in de noodzakelijke projecten en investeringen
- zodat we tijdig opdracht en financiering op orde hebben (financiering via de begroting, subsidies of een terugverdienmodel)
- en samen met de raad prioriteiten kunnen stellen.

De kadernota wordt jaarlijks opgesteld onder invloed van actuele omstandigheden, verwachtingen en onzekerheden. Dit jaar is dat niet anders, waarbij de negatieve ontwikkeling van het saldo voor 2017 tot en met de juniwijziging een extra uitdaging vormde. Factoren die van invloed zijn op het financiële beeld liggen vaak buiten onze invloedssfeer. Voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van het gemeentefonds, in het bijzonder de integratie-uitkering sociaal domein.

In de wetenschap dat allerlei ontwikkelingen nog invloed kunnen hebben op de uiteindelijk op te stellen begroting voor 2017, bieden wij u met de kennis van nu een financieel kader aan dat voldoende basis vormt voor het opstellen van een sluitende meerjarenbegroting. De kadernota dient daarmee in onze beleving na vaststelling ook als een vervolgopdracht van de raad aan ons college, inhoudende dat wij binnen de kaders uit deze nota de meerjarenbegroting 2017-2020 gaan voorbereiden en opstellen.

Het huidige financieel beeld laat een tekort zien van € 289.000 euro in 2017 terwijl er vanaf 2018 een klein overschot op de begroting wordt verwacht. Op basis van deze reeks denken wij een sluitende meerjarenbegroting te kunnen voorbereiden. Voor 2017 geldt dat de eenmalige verkoop van af te stoten vastgoed, zoals Tuinstraat en Big Bear is gepland. Daar tegenover staat dat er onverminderd sprake is van onzekerheid in met name het sociale domein en de huisvesting van statushouders.

Vanaf 2018 is er weer financiële ruimte om invulling te geven aan ambities die wij hebben verzameld in een investeringsoverzicht elders in deze kadernota. Op dit moment doen wij nog geen concrete voorstellen voor investeringen, maar geven wij aan wat onze speerpunten zijn en waar financiering nog niet geregeld is.

Deze kadernota vormt de start van een nieuwe planning en controlcyclus, maar staat niet los van voorafgaande en gelijktijdige gebeurtenissen. De financiële uitkomsten van dit document bieden bescheiden ruimte voor lasten uit het investeringsprogramma. Wij doen echter nog geen concrete voorstellen voor de inzet van substantiële middelen. Evenmin is er op dit moment aanleiding voor nieuwe inhoudelijke bezuinigingsvoorstellen. De kadernota is zoals u weet geen concept-begroting. De inzet is het presenteren van een financieel meerjarenbeeld dat voldoende houvast biedt om in het najaar een sluitende meerjarenbegroting te presenteren. Wij streven daarbij naar integraal zicht op de financiële toekomst, inclusief de budgettaire uitdagingen en de ruimte voor het invullen van ambities.

Leeswijzer

In deze kadernota gaan wij eerst in op de financiële meerjarenprognose 2017-2020. Wij lichten toe welke interne en externe ontwikkelingen invloed hebben en welke keuzes wij nu al willen maken. Wij voegen daar aan toe op welke budgetten wij extra lasten verwachten.

In het tweede deel van de kadernota informeren wij u inhoudelijk over ontwikkelingen per programma, inclusief de gemeentelijke voorzieningen. Daarna presenteren wij voor het eerst een investeringsprogramma. Wij sluiten deze kadernota af met een hoofdstuk over bedrijfsvoering, verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen.

Voor alle duidelijkheid melden wij nog dat alle tabellen in deze kadernota zijn opgesteld in bedragen x € 1.000 en dat alle negatieve bedragen een nadeel of tekort betreffen.

2. FINANCIËEL MEERJARENBEELD 2017-2020

In het najaar van 2015 heeft u de meerjarenbegroting 2016-2019 vastgesteld. Voor iedere raadsvergadering bieden wij u een begrotingswijziging aan, op basis van continue budgetbewaking. De laatste wijziging op de begroting 2016 stelt u op 30 juni vast.

Het meerjarenbeeld voorafgaand aan deze kadernota is als volgt.

Meerjarenbeeld	2016	2017	2018	2019
Saldo primitieve begroting (2016 is incl. onvoorzien)	32	- 206	167	211
Totaal begrotingswijzigingen t/m 12 mei	- 145	- 369	- 287	- 189
Saldo 2016-2019 t/m 12 mei	- 113	- 575	- 120	22
Juniwijziging (raad 30 juni)	313	- 162	231	237
Saldo t/m juniwijziging	200	- 737	111	259

Met het saldo na de laatste begrotingswijziging van juni als vertrekpunt is in beeld gebracht met welke ontwikkelingen rekening moet worden gehouden, waarbij op onderdelen ook voorstellen worden gedaan voor de verwerking. Omdat deze nota de kaders voor de meerjarenbegroting 2017-2020 schetst, wordt het lopende begrotingsjaar 2016 in het vervolg van de nota buiten beeld gelaten.

Meerjarenbeeld	2017	2018	2019	2020
Saldo t/m juniwijziging	- 737	111	259	259

Aanpassingen en Ontwikkelingen	2017	2018	2019	2020
Budgetactualisatie	- 87	- 16	- 180	- 185
Salarissen	- 114	- 172	- 232	- 410
Mei-circulaire	150			410
Verkoop illegale gronden snippergroen	280	25	25	25
Tuinstraat, BigBear frictie vastgoed		10	10	10
Tuyter taakstelling beheer		13	13	13
Verkoop Tuinstraat en BigBear	pm			
Verzelfstandigingen binnensport/zwembad	pm	pm	pm	pm
Sociaal domein	260	260	260	242
Saldo o.b.v. bestaand beleid	- 247	232	155	364

Extra middelen / nieuwe lasten	2017	2018	2019	2020
Indicatoren	- 10	- 10	- 10	- 10
Startgeld vastgoedtransacties	- 10	- 10	- 10	- 10
Subsidie bibliotheek	- 21	- 15	- 16	- 20
Extra impuls Duurzaamheidsagenda				
Investeringsprogramma	pm	pm	pm	pm
Saldo incl. nieuwe lasten	- 289	197	119	324

Hierna lichten wij toe hoe we tot deze cijfers zijn gekomen.

2.1 BUDGETACTUALISATIE EN ONTWIKKELINGEN

Tegelijkertijd met het opstellen van de juniwijziging zijn alle budgetten doorgelicht met het oog op een nieuwe meerjarenbegroting. In de juniwijziging zijn reeds alle mutaties met structurele gevolgen verwerkt waarvoor de aanleiding in 2016 ligt. Op basis van bestaand beleid en een bestendige gedragslijn is in de komende jaren op diverse posten bijstelling van het budget nodig. Daarin zijn ook de herberekeningen van stortingen in onderhoud kapitaalgoederen en afschrijvingslasten meegenomen. De jaarschijf 2020 is toegevoegd op basis van de ramingen voor 2019. Vervolgens is daar een index op toegepast en zijn waar nodig mutaties doorgevoerd.

Sinds 2015 bieden wij u in iedere raadsvergadering een begrotingswijziging aan. Mede door deze werkwijze bevat de budgetactualisatie geen wijzigingen die nog een nadere toelichting nodig hebben.

2.2 INDEXERING

Zoals gebruikelijk zijn de ramingen opgesteld in lopende prijzen. Dat wil zeggen dat budgetten jaarlijks worden geïndexeerd met de verwachte prijsontwikkelingen. Wij baseren ons daarbij op actuele prognoses van het CPB, gepubliceerd in het CEP 2016. Het belangrijkste percentage is de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Dit percentage wordt ook in de circulaires van het gemeentefonds gebruikt.

De ontwikkeling van de prijs van het BBP in de afgelopen jaren laat het volgend beeld zien:

BBP	2013	2014	2015	2016	2017
Prijsontwikkeling BBP	1,4%	0,8%	0,5%	1,1%	0,9%

In de cijfers voor 2017-2020 hanteren wij de volgende indexpercentages.

Indexering	Begroting	Meerjarenraming		
	2017	2018	2019	2020
Algemene inflatie (lasten)	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Algemene inflatie (baten)	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Budgetten beheer buitenruimte	0%	0%	0%	0%
Budgetsubsidies	0%	0%	0%	0%
Project- en erkenningsubsidies	0%	0%	0%	0%
Bijdragen gemeenschappelijke regelingen	0,60%	1,00%	1,00%	1,00%
Salarissen	2,00%	1,50%	1,50%	1,50%
Belastingen, heffingen en overige baten	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%

Voor de indexering van subsidies en budgetten voor beheer buitenruimte handhaven wij de nullijn, omdat de voorlopige meerjarige uitkomsten geen ruimte bieden voor het weer invoeren van een index. Voor beheer buitenruimte wordt overigens niet verwacht dat dit ten koste van het kwaliteitsniveau gaat. Op enkele indexpercentages geven wij u nog een toelichting.

2.2.1 INDEXERING GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

Volgens de regionale afspraken wordt voor 2017 een gecorrigeerd indexpercentage van 0,6% toegepast bij de gemeenschappelijke regelingen. Voor de jaren 2018-2020 wordt gerekend met de algemene inflatie. Opvallende uitzondering hierop is de GR IJSSELgemeenten (0,5% voor reguliere budgetten en 2% voor salarissen). Omdat deze regeling nog relatief nieuw is en nog geen reserve(s) heeft kunnen vormen, wordt afgeweken van de regionale systematiek.

2.2.2 SALARISSEN

Er is een nieuwe cao afgesloten, die loopt van 1 januari 2016 tot en met 30 april 2017. De (meerjarige) effecten van deze cao zijn via de begrotingswijziging van 12 mei 2016 verwerkt. In de meicirculaire wordt een percentage voor loonontwikkeling in 2017 gehanteerd van 1,9%. In de meerjarenraming rekenen wij met 2% in 2017 en 1,5% voor de jaren erna.

2.2.3 BELASTINGEN EN HEFFINGEN

Conform het meerjarenbeeld van de begroting 2016-2019 stellen wij voor de belastingen en heffingen met de trend (1%) mee te laten stijgen. Bij het opstellen van de begroting 2016 bleek het nog mogelijk om in het begrotingsjaar de OZB helemaal niet te verhogen. Wij verwachten niet dat dit voor de begroting 2017 ook zal lukken. Overigens betekent het volgen van de algemene inflatie dat de stijging niet leidt tot reële lastenverzwaring voor de inwoners van Krimpen aan den IJssel.

2.3 GEMEENTEFONDS

De financiële effecten van de meicirculaire zijn verwerkt via de juniwijziging. Dat geldt uiteraard niet voor het effect in 2020, dat nu wordt opgenomen (€ 410.000 positief). Tevens heeft u een raadsinformatiebrief ontvangen. Enkele onderwerpen geven aanleiding om in deze kadernota nog nader toe te lichten.

2.3.1 WMO-DEEL ALGEMENE UITKERING

Naast de WMO-gelden die via de Integratie Uitkering Sociaal Domein lopen, ontvangt de gemeente ook via de Algemene Uitkering middelen voor de WMO. Op grond van de meicirculaire neemt dit onderdeel van de Algemene Uitkering toe, met ruim € 127.000 vanaf 2017.

Deze extra middelen worden betrokken bij de herberekening van de stelpost van het Sociaal Domein (zie hierna bij 2.7 en 4.6). Hiermee wordt afgeweken van de verwerking in de juniwijziging, waarbij de WMO-gelden in het saldo zijn opgenomen.

2.3.2 PEUTERSPEELZALEN

Gemeenten krijgen een oplopende extra Rijksbijdrage om de toegankelijkheid van de voorschoolse voorziening een impuls te geven. In 2017 bedraagt deze bijna € 30.000. Daar zullen uitgaven tegenover gaan staan, maar op

dit moment hebben wij nog onvoldoende informatie om een reële inschatting van de kosten te kunnen maken. Vanaf 2017 vallen de reformatorische peuterspeelzalen onder de Wet Kinderopvang, waardoor minder subsidie wordt aangevraagd. Met dit voordeel kunnen naar verwachting de extra lasten worden opgevangen. De decentralisatie-uitkering kan daarom in het resultaat worden meegenomen.

2.3.3 ASIEL-INSTROOM

Via de meicirculaire wordt gedurende twee jaar een uitname uit het gemeentefonds gedaan, die wordt gebruikt voor een nieuwe decentralisatie-uitkering in verband met de opvang van statushouders. De uitname bedraagt € 70.000 in 2016 en € 263.000 in 2017. De nieuwe uitkering wordt echter pas in de septembercirculaire bekend gemaakt en zal bestaan uit een gelijk bedrag in 2016 en 2017.

Op dit moment hebben wij nog geen zicht op de nieuwe uitkering enerzijds en de te maken kosten die samenhangen met de huisvesting en inburgering van extra statushouders anderzijds. In de reguliere begroting wordt al rekening gehouden met de opvang van statushouders zoals die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. Daaraan koppelen wij een verwachte bijdrage van € 150.000. We gaan er daarnaast vanuit dat door een toename van de taakstelling extra kosten gemaakt moeten worden en dat daar een extra rijksbijdrage tegenover zal staan.

2.3.4 INTEGRATIE-UITKERING SOCIAAL DOMEIN

In de meicirculaire wordt de Integratie Uitkering voor het Sociaal Domein positief bijgesteld. De uitkomsten maken onderdeel uit van de 'gesloten exploitatie' van het sociaal domein en leiden dus tot een mutatie in de stelpost. Een toelichting is opgenomen in de teksten over de programma's (zie 4.6).

Na het opstellen van de juniwijziging heeft op dit onderdeel van de meicirculaire bij het Rijk nog een herberekening plaatsgevonden. Het nadelige effect van circa € 110.000 structureel is in deze kadernota verwerkt.

2.4 VERKOOP ILLEGALE GRONDEN EN SNIPPERGROEN

In de begroting 2016 zijn middelen beschikbaar gesteld om onderzoek te doen naar illegaal gebruik van gemeentegrond. Uit het rapport hierover blijkt dat het aanbieden van dergelijke gronden voor koop of huur zowel een incidentele (koop) als structurele (huur) inkomst kan betekenen. Wij houden vooralsnog rekening met een voorzichtig scenario. Dit betekent jaarlijks een huurinkomst van € 25.000 en in 2017 een eenmalige netto inkomst van € 255.000 (na aftrek van kosten).

2.5 GEVOLGEN VERBOUWING TUYTER

In september heeft uw raad ingestemd met de voorstellen voor verbouwing van de Tuyter. De stukken die toen voorlagen gingen ook in op de financiële gevolgen voor de exploitatie van de Tuyter en het afstoten van Big Bear en Tuinstraat 43 (muziekschoolgebouw). In deze kadernota geven wij aan hoe deze effecten meelopen in het meerjarenbeeld.

2.5.1 BEHEER TUYTER

Het voorstel van september 2015 bevatte een verwacht exploitatietekort van € 17.000, na inzet van exploitatievoordelen door het afstoten van Tuinstraat 43 en Big Bear. Geconcludeerd werd dat een budgettair neutrale exploitatie uiteindelijk mogelijk moet zijn. In deze kadernota maken wij dit concreet door een taakstelling op te nemen ter grootte van het tekort.

Na herberekening van de bijdrage uit de voorziening Onderhoud Kapitaalgoederen bedraagt dit tekort structureel € 13.000.

2.5.2 FRICTIEKOSTEN VASTGOED

Door het afstoten van Big Bear en Tuinstraat 43 ontstaan frictiekosten bij het Team Vastgoed. Wij betrekken deze taakstellend bij het totaal aan wijzigingen in de vastgoedportefeuille, als gevolg van afstoten en/of verzelfstandigen van vastgoed(beheer).

2.5.3 VERKOOP BIG BEAR EN TUINSTRAAT 43

In 2017 wordt ingezet op het afstoten van de Big Bear en het pand van de muziekschool aan de Tuinstraat. Voorlopig nemen wij het verkoopresultaat als pm op in de cijfers. Op een later moment leggen wij u voor hoe met dergelijke incidentele opbrengsten kan worden omgegaan.

2.6 VERZELFSTANDIGING BINNENSPOORT EN ZWEMBAD

Nog dit jaar wordt duidelijk wat de financiële gevolgen zijn van de verzelfstandiging van de binnensport en het zwembad. Wij sluiten niet uit dat in deze dossiers nog structurele financiële voordelen kunnen worden ingeboekt. Op dit moment zijn nog geen concrete gegevens beschikbaar en is een mogelijk effect daarom als pm opgenomen.

Wij verwachten helderheid over het financiële effect bij de aanbesteding van het zwembad (najaar 2016) en bij de te ontvangen subsidieaanvraag van SynerKri (medio juli 2016)

2.7 SOCIAAL DOMEIN

De meicirculaire laat zien dat de Integratie Uitkering voor het Sociaal Domein meerjarig hoger is dan tot nu toe in de circulaire was opgenomen. Tevens is in de Algemene Uitkering sprake van een toenemend bedrag voor de Wmo. Deze ontwikkelingen leiden tot een toename van de stelpost Sociaal Domein. Met andere woorden: op basis van de ramingen van inkomsten en uitgaven neemt het overschot op het Sociaal Domein toe. Hierdoor ontstaat ruimte om een aantal formatieplaatsen dat een nadrukkelijke relatie heeft met nieuwe taken in het sociaal domein ook binnen de budgetten voor het sociaal domein onder te brengen, voor in totaal een bedrag van € 388.000.

Voor het effect op het meerjarenbeeld moet de ontwikkeling van het Wmo bedrag hiermee worden verrekend, omdat dit al in de juniwijziging was opgenomen ten gunste van het begrotingsresultaat. Het netto voordeel voor het meerjarenbeeld is € 260.000.

Tenslotte bereikte ons na het verzenden van de raadinformatiebrief over de meicirculaire nog informatie van het Rijk over herberekening van de Integratie Uitkering. Dit leidt tot een nadeel van structureel circa € 110.000, waarmee de stelpost wordt verlaagd. In paragraaf 4.6 gaan wij verder in op het Sociaal Domein.

	2017	2018	2019	2020
Stelpost na juniwijziging	147	- 121	- 288	- 288
Effect meicirculaire	492	760	887	861
Effect herrekening meicirculaire	- 110	- 112	- 114	- 115
Effect indexering 2020 en ontwikkeling integratie uitkering				- 291
Saldo sociaal domein	529	526	485	167
Effect WMO in Algemene uitkering	128	128	128	146
Extra toerekening formatie aan Sociaal Domein	- 388	- 388	- 388	- 388
Saldo sociaal domein (=stelpost)	268	266	224	- 75

2.8 EXTRA INZET VAN MIDDELEN

Via deze kadernota worden voor enkele onderwerpen voorstellen gedaan waarvoor dekking nodig is. Inhoudelijk passen deze onderwerpen in het bestaande beleid en de koers voor de komende jaren. Daarover leest u meer in hoofdstuk 4. Op deze plaats volstaan wij met een korte toelichting op de nieuwe lasten.

2.8.1 INDICATOREN

De auditcommissie heeft het initiatief genomen om voorstellen voor het gebruik van indicatoren in de planning en controlcyclus te doen. Inmiddels heeft dit geleid tot een lijst van ruim 100 indicatoren. Daaronder zijn gegevens die niet zonder meer beschikbaar zijn en waarvoor deelname aan onderzoeken of inzet van ambtelijke capaciteit nodig is. Op dit moment schatten wij in dat dit structureel circa € 10.000 gaat kosten. Dit bedrag brengen wij ten laste van het programma Bestuur.

2.8.2 BUDGET VASTGOEDTRANSACTIES

Onderdelen van de vastgoedportefeuille worden de komende jaren afgestoten. Om tot een verkoop of herbestemming te kunnen komen moeten kosten worden gemaakt. Daarvoor is in de huidige begroting geen budget opgenomen. De lasten kunnen niet drukken op het verkoopresultaat, want dat is in die fase nog onzeker en in elk geval niet besteedbaar. Wij stellen voor om voor dergelijke kosten jaarlijks € 10.000 op te nemen in het programma Dienstverlening.

2.8.3 SUBSIDIE BIBLIOTHEEK

De doorontwikkeling van de Bibliotheek op school (dBos) ligt in lijn met de gezamenlijk ingezette koers met de bibliotheek. Minder oppervlakte in de Tuyter, meer aanbod direct bij de doelgroep. dBos is bewezen succesvol. Met de extra middelen kunnen eind 2019 alle basisscholen een eigen dBos hebben. Hierdoor worden op

termijn alle Krimpense kinderen bereikt. De extra lasten bedragen € 15.000 tot € 20.000 worden opgenomen in programma Samenleven.

2.8.4 EXTRA IMPULS DUURZAAMHEID

Bij het vaststellen van de duurzaamheidsagenda is € 100.000 beschikbaar gesteld ten laste van de vrije reserve, voor de periode 2015-2017. Om initiatieven vanuit de samenleving te stimuleren en aan te jagen is, in het programma Woon- en leefomgeving, een extra bedrag van € 75.000 gewenst, dat opnieuw kan worden gedekt uit de vrije reserve. Dit onderwerp heeft dus geen effect op de jaarsaldi.

2.9 CONCLUSIES

Na verwerking van de toegelichte mutaties is het voorlopige meerjarenbeeld als volgt:

Meerjarenbeeld	2017	2018	2019	2020
Saldo t/m juniwijziging	- 737	111	259	259
Ontwikkelingen	489	121	- 103	105
Nieuwe lasten	- 41	- 35	- 36	- 40
Saldo kadernota	- 289	197	119	324

In het meerjarenbeeld laat 2017 ten opzichte van de daaropvolgende jaren een fors nadeliger resultaat zien. Dat het jaar 2017 er in meerjarige reeksen negatief uitspringt, is geen verrassing, aangezien met ingang van 2018 rekening wordt gehouden met de (volledige) invulling van taakstellingen, externe verzelfstandigingen en het verwachte voordeel op de ICT-kosten via de GR IJSSELgemeenten.

In de voorbereiding op de begroting 2017 verdient dit nadelige saldo bijzondere aandacht, waarbij de betere vooruitzichten in 2018 en verder ruimte bieden voor een eenmalige oplossing in 2017. Daarbij denken wij bijvoorbeeld aan de eenmalige verkoopopbrengsten van af te stoten vastgoed, zoals Tuinstraat en Big Bear.

Op basis van deze reeks denken wij een sluitende meerjarenbegroting te kunnen voorbereiden. Tevens is er vanaf 2018 weer financiële ruimte om invulling te geven aan ambities die wij hebben verzameld in een investeringsoverzicht elders in deze kadernota. Op dit moment doen wij nog geen concrete voorstellen voor investeringen, maar geven wij aan langs welke criteria wij willen prioriteren.

Tenslotte moet nog worden opgemerkt dat het gepresenteerd meerjarenbeeld inclusief de realisatie van de taakstelling voor gemeentelijke voorzieningen is en in verband daarmee ook rekening houdt met een onttrekking aan de algemene reserve in 2017. Een en ander is opgenomen conform besluitvorming daarover door de raad en komt in het vervolg van deze nota nog aan de orde.

3. FINANCIËLE POSITIE

Naast de ontwikkeling van het jaarlijkse saldo van lasten en baten is ook de financiële positie op basis van de balans belangrijk bij de beoordeling van de financiële weerbaarheid van de gemeente.

In dit hoofdstuk gaan wij eerst in op de reserves. De reservepositie heeft een directe relatie met de inzet van incidentele voordelen en middelen voor het tekort in 2017.

Vervolgens doen wij u een voorstel voor de bestemming van het rekeningssaldo 2015 en gaan we kort in op de reservepositie in relatie tot de risico's (weerstandsvermogen) en de schuldpositie (houdbare gemeentefinanciën).

3.1 RESERVES

De gemeente beschikt over drie typen reserves: algemene reserves, bestemmingsreserves en egaliseringsreserves. De algemene reserves hebben vooral een bufferfunctie en kunnen daarnaast indien gewenst worden ingezet. Tot de algemene reserves rekenen we ook de vrije reserve, waaruit met name incidentele lasten van nieuw beleid worden gedekt.

De bestemmingsreserves hebben een door de raad bepaald specifiek doel. Zij zijn daardoor niet meer voor andere doelen in te zetten. In deze reserves zijn (delen van) risico's afgedekt en worden middelen aangehouden om investeringen mogelijk te maken of frictiekosten te dekken.

De egaliseringsreserves tenslotte hebben als doel om ongewenste fluctuaties in onderdelen van de begroting op te vangen en worden alleen daarvoor ingezet.

Het verwachte verloop van de reservepositie in op grond van deze kadernota als volgt:

	1-1-2016	mutaties	1-1-2021
Algemene reserves			
Algemene Dienst	5.292	- 715	4.577
Bouwgrondexploitatie	1.679	- 544	1.134
Vrije reserve	1.147	- 699	448
	8.117	-1.958	6.159
Bestemmingsreserves			
BTW-compensatiefonds	909	- 105	804
Organisatieontwikkeling	671	- 180	491
Maatschapp vastgoed (incl. onderwuisv)	1.395	0	1.395
Afschrijvingen	52	- 52	0
Raadhuis	132	0	132
Decentralisaties	1.599	1.705	3.304
Hoofdinfrastructuur	967	- 260	707
	5.726	1.108	6.834
Egaliseringsreserves			
Reiniging	1.975	- 1.746	229
Riolering	362	0	362
Bouwleges	795	- 643	151
	3.131	-2.389	742
Totaal	16.973	-3.238	13.735

De omvang van de reserves vertoont een dalende lijn. Dat is een logisch gevolg van eerder genomen besluiten. In de basis is dit niet verontrustend, omdat reserves voor een (groot) deel bedoeld zijn om in te zetten. Toevoegingen komen meestal voort uit incidentele voordelen waarvan geen meerjarige prognose is te geven. Wel betekent de daling dat de weerstandscapaciteit verminderd. Deze moet uiteraard in relatie tot de risico's worden beoordeeld.

3.1.1 ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve daalt als gevolg van aanwending voor het tekort op de taakstelling gemeentelijke voorzieningen. Tevens wordt rekening gehouden met (gedeeltelijke) besteding van de middelen die in 2014 zijn toegevoegd vanwege maatschappelijke voorzieningen. Er is geen directe aanleiding om het volume van de algemene reserve te versterken. Wel stellen wij voor om het rekeningsaldo 2015 aan de algemene reserve toe te voegen (zie paragraaf 3.2).

3.1.2 VRIJE RESERVE

Onderwerpen in de beleidsagenda waarvoor incidenteel (maximaal drie jaar) middelen nodig zijn, worden uit deze reserve gedekt. De voorstellen uit deze kadernota leiden tot een extra onttrekking uit deze reserve ad € 75.000 voor duurzaamheid.

3.1.3 BESTEMMINGSRESERVE DECENTRALISATIES/SOCIAAL DOMEIN

Deze bestemmingsreserve is bedoeld om de transitie in het sociaal domein soepel te laten verlopen. Na storting van incidentele voordelen op de WMO in de jaren voor de decentralisaties vindt vanaf 2015 verrekening van de stelpost Sociaal Domein met deze reserve plaats.

In de periode 2015-2019 zijn op grond van huidige prognoses uitsluitend voordelige saldi te verwachten. Daarin zijn onzekerheden en risico's nog niet vertaald. Evenmin is rekening gehouden met de voordelige gevolgen die met de transitie wordt beoogd. Er is daarom vooralsnog sprake van een fors saldo.

Omdat het moment van decentraliseren (1-1-2015) inmiddels anderhalf jaar achter ons ligt, stellen wij voor om deze reserve voortaan aan te duiden als de bestemmingsreserve Sociaal Domein.

3.1.4 EGALISATIERESERVE REINIGING

Deze reserve is gevormd met de opbrengst van de verkoop van AVR-aandelen. Jaarlijks wordt een bedrag aangewend om de reinigingsexploitatie sluitend te maken. Op deze wijze is geen verhoging van het tarief nodig geweest en vloeit de aandelenopbrengst gespreid terug naar de inwoners. De reserve raakt waarschijnlijk kort na de meerjarenperiode die nu aan de orde is uitgeput. Wij gaan ook op langere termijn uit van 100%-kostendekking, maar zetten ons tevens in om de lasten(verhoging) voor de inwoners te beperken.

3.2 REKENINGSALDO 2015

De jaarrekening 2015 heeft na bestemming een positief eindresultaat van € 80.000. Zoals gebruikelijk doen wij u bij de kadernota een voorstel voor de bestemming. Het saldo van de algemene reserve daalt door inzet van

deze reserve ter dekking van het tekort op de taakstellingen. Wij stellen daarom voor het rekeningsaldo 2015 aan de algemene reserve toe te voegen.

3.3 RISICO'S EN WEERSTANDSVERMOGEN

In toenemende mate is er aandacht voor risico's en risicomanagement. Wij presenteren daarom ook in deze kadernota een actueel overzicht van de belangrijkste risico's (bijlage 1).

Het totaal van de gekwantificeerde risico's bedraagt € 5,6 miljoen. Daar staat een weerstandscapaciteit van € 8,7 miljoen tegenover. Dit betekent een ratio weerstandsvermogen van 1,55 wat ruim voldoende is. Met andere woorden: Krimpen aan den IJssel is prima in staat financiële risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit	
Reserves	
Algemene Reserve – Algemene Dienst	4.577
Algemene Reserve – Bouwgrondexploitatie	1.134
Vrije Reserve (vrij besteedbaar deel)	448
Bestemmingsreserves met relatie risico's	2.585
Subtotaal	8.744
Onbenutte belastingcapaciteit	
OZB	pm
Rioolrechten	0
Afvalstoffenheffing	0
Leges en andere heffingen	pm
Subtotaal	0
Onvoorzien en saldo	
Onvoorzien	29
Saldo begroting/rekening	0
Subtotaal	29
Totale weerstandscapaciteit	8.773

Weerstandvermogen	
Beschikbare weerstandscapaciteit	$\frac{8.773}{5.645} = 1,55$
Benodigde weerstandscapaciteit	5.645

3.4 FINANCIËLE KENGETALLEN

Tot slot van dit hoofdstuk besteden wij kort aandacht aan financiële kengetallen die sinds vorig jaar een verplicht onderdeel van planning en controldocumenten zijn. Voor een toelichting op de berekening van de kengetallen verwijzen wij naar de jaarrekening 2015, paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

De invoering van verplichte financiële kengetallen heeft het inzicht verbeterd in de financiële positie en de toekomstbestendigheid. De kengetallen zijn niet genormeerd, maar vooral bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken.

Hieronder volgt een korte toelichting op de kengetallen netto schuldquote en de solvabiliteitsratio. Deze twee kengetallen zijn voor de jaren 2016 t/m 2019 berekend met peildatum 31-12. Een tabel met uitkomsten en een beoordeling van de onderlinge verhouding in relatie tot de financiële positie volgen daarna. De andere uitkomsten van de kengetallen grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit zijn overeenkomstig de begroting 2016.

Kengetallen	2016	2017	2018	2019
Netto schuldquote	75,68%	71,81%	72,89%	67,97%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	50,00%	47,13%	47,31%	43,52%
Solvabiliteitsratio	16,47%	16,95%	17,25%	17,40%
Structurele exploitatieruimte	-0,29%			
Grondexploitatie	16,77%			
Belastingcapaciteit	114,99%			

Netto schuldquote

De verwachting is dat de netto schuldquote de komende jaren afneemt. Dat is een wenselijke ontwikkeling. Het afnemende verloop is een gevolg van een afnemend saldo van de vaste schulden door de jaarlijkse afschrijvingen. In dit beeld zijn geen nieuwe leningen na 2016 opgenomen.

Solvabiliteitsratio

De weerbaarheid van de gemeente neemt iets toe de komende jaren. De kleine daling van het eigen vermogen wordt gecompenseerd door de grotere daling van het totaal aan passiva. Er is geen sprake van het aantrekken van een nieuwe geldlening waardoor het restant van het geleend geld de komende jaren afneemt. Ook de voorzieningen laten een afnemend verloop zien. De voorziening Onderhoud Kapitaalgoederen en de voorziening Herstraten nemen het meest af.

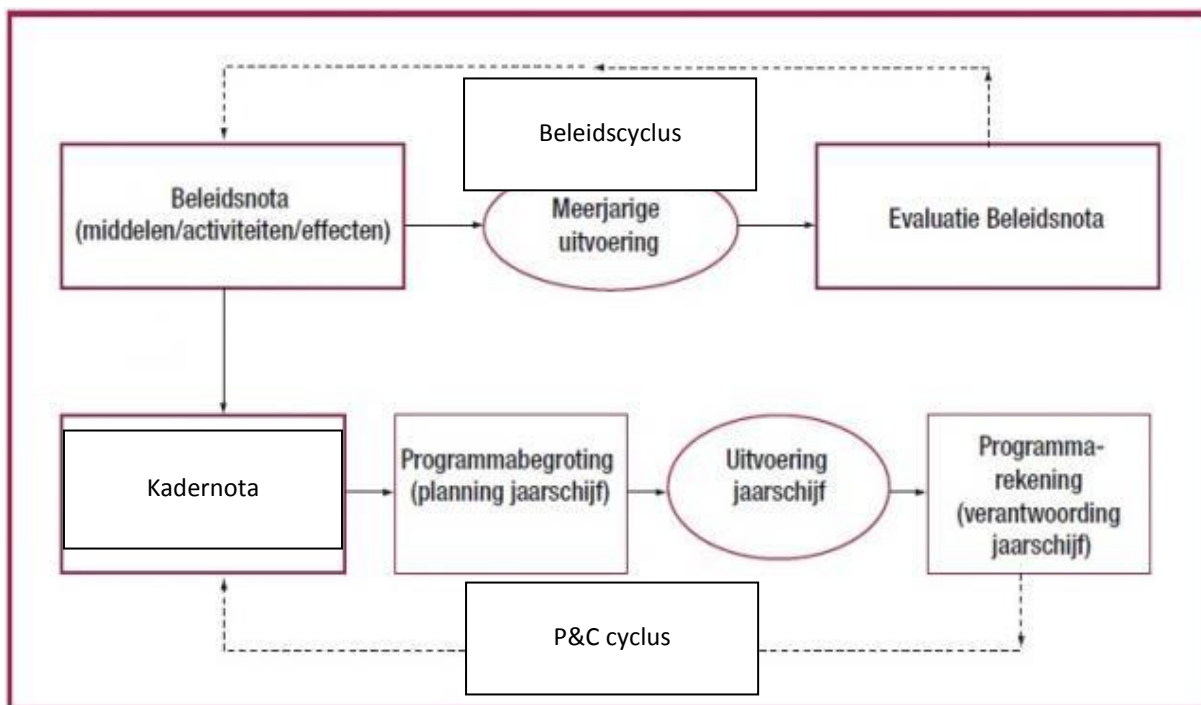
De afnemende schulden zorgen de komende jaren voor een verbetering van de kengetallen: Netto schuldquote en de Solvabiliteitsratio. De weerbaarheid van de gemeente om de financiële verplichtingen te voldoen neemt hierdoor toe. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat nieuwe investeringen leiden tot het aantrekken van financiering en dus negatieve ontwikkeling van de kengetallen.

4. PROGRAMMA'S

4.1 BELEID EN STRATEGIE

Vanaf het begrotingsjaar 2015 hebben wij de gemeentelijke cyclus van sturing en verantwoording op een andere leest geschoeid. De hoofdlijnen van onze nieuwe aanpak luiden als volgt.

- Beleidscyclus is leidend
 - Beleidsthema's op hoofdlijnen in programma opnemen (met verwijzing naar onderliggende beleidsnota en/of uitvoeringsagenda)
 - Beleidsthema's gedurende het jaar agenderen
- Focus (in begroting) op speerpunten
 - Voortvloeiend uit beleidscyclus (beleidsnota en/of uitvoeringsagenda)
- Budgetbewaking van onderop
 - Maandelijks begrotingswijziging
 - Geen voor- en najaarsnota
- Jaarrekening als verantwoordingsdocument
 - Indicatoren over 15 thema's via waarstaatjegemeente.nl

In deze Kadernota geven wij een overzicht van de meest relevante ontwikkelingen binnen de diverse beleidsthema's. Daarbij geven wij inzicht in de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het coalitieakkoord.

Tenslotte treft u bij deze Kadernota voor het eerst een investeringsprogramma aan. Met dit overzicht van onze ideeën, verkenningen en plannen willen wij u een beeld geven van de 'grote werken' die wij – ter uitvoering van de onze beleidsdoelstellingen – in voorbereiding hebben. Graag gaan wij hierover met u in discussie. In het investeringsprogramma laten we volledigheidshalve ook zien welke projecten al in uitvoering zijn.

4.2 PROGRAMMA BESTUUR

De samenleving wordt in toenemende mate complexer en heeft het karakter van een netwerk, waarin de overheid en de gemeente niet langer het vanzelfsprekende (machts)centrum vormen. Steeds vaker nemen inwoners, bedrijven, not-for-profit organisaties en professionals zelf het initiatief en vragen de gemeente of zij wil participeren in een maatschappelijk initiatief. Wij hebben een voorstel voor een vorm van burgerinitiatief in voorbereiding.

Langzaam maar zeker werken wij aan het wendbaarder maken van onze organisatie. De gemeente moet sneller kunnen en durven handelen. Een mooi voorbeeld waar dat al gelukt is, is de wijze waarop de gemeente – samen met de Krimpense samenleving – invulling heeft gegeven aan de opvang van vluchtelingen. Op dit moment bereiden we een integrale visie voor rondom de integratie van vluchtelingen. Kernpunten van deze visie zijn integratie en participatie, werk en inkomen, onderwijs en huisvesting. Wij verwachten overigens ook rijksmiddelen via een doeluitkering die wij voor de uitvoering van onze visie kunnen benutten.

Bij de start van onze ‘regeerperiode’ hebben wij uitgesproken dat wij als college gemakkelijker toegankelijk willen worden. Daarom hebben wij de afgelopen anderhalf jaar in diverse vormen het wijkwethouderschap vorm gegeven. Onder andere door als wijkwethouder actief buurten, inwoners en organisatie te bezoeken en door online zichtbaar te zijn. Recent hebben we onze ervaringen geëvalueerd en nieuwe plannen gemaakt voor de komende twee jaar. Aandachtspunt is onder andere de ‘overdracht’ van de ‘wijkwethouder’ aan de ‘vakwethouder’ en/of de organisatie. Onze rol als wijkwethouder willen we verder uitbouwen. Dit doen we door frequenter aanspreekbaar aanwezig te zijn in de wijk (in plaats van het huidige spreekuur) en door online zichtbaar en in verbinding te zijn met inwoners en ondernemers. In onze communicatiestrategie hebben we afgesproken dat we meer willen laten zien wat we met elkaar kunnen doen om van Krimpen aan den IJssel een fijne plek te maken waar mensen, in verbinding met elkaar, kunnen leven, wonen en werken.

4.3 PROGRAMMA WOON- EN LEEFOMGEVING

Inwoners en ondernemers hechten aan een prettige woon- en leefomgeving en een succesvol verkeer- en vervoersysteem. Het gemeentebestuur besteedt daarom veel tijd, aandacht en geld aan het ontwikkelen en beheren van de woon- en leefomgeving en aan de bereikbaarheid van onze gemeente.

Duurzaamheid en veiligheid zijn daarbij richtinggevend. Een duurzame en veilige ontwikkeling, inrichting en beheer van Krimpen aan den IJssel bieden op termijn voor iedereen – inwoners en ondernemers – het grootste voordeel.

De gemeente zet een aantal instrumenten in om de woon- en leefomgeving te monitoren. Twee keer per jaar wordt de kwaliteit van de openbare ruimte integraal geschouwd.

Wij zetten desgevraagd de buurtschouw in (onderdeel van prestatieafspraken met QuaWonen en huurders). In de buurtschouw gaat het nadrukkelijk om meer dan alleen de kwaliteit van de openbare ruimte. Wij doen jaarlijks mee aan 'Waar staat je gemeente' zodat wij in een 'dashboard' kunnen zien waar we als gemeente staan en hoe we ons in de tijd ontwikkelen op terreinen als leefklimaat, ruimte en mobiliteit, veiligheid en energie en klimaat.

De gemeente wil op het gebied van veiligheid, duurzaamheid en bereikbaarheid in de eerste plaats het goede voorbeeld geven. De gemeente ziet voor zichzelf verder nadrukkelijk een regierol weggelegd, maar ondernemers, maatschappelijke instellingen en inwoners – jong en oud – kunnen en moeten ook zelf hun verantwoordelijkheid nemen.

Tenslotte is (bestuurlijke) samenwerking met gemeenten in de (metropool)regio van groot belang. Veiligheid, duurzaamheid en bereikbaarheid houden zich immers niet aan gemeentegrenzen. Overigens is samenwerking natuurlijk ook bij andere beleidsthema's een belangrijke (bestuurlijke) opgave.

Veiligheid

Een mooie recente indicatie van het veiligheidsniveau in onze gemeente is de 'AD Misdaadmeter 2016'. Deze ranglijst van (on)veilige gemeenten is bepaald op basis van 10 door de politie in 2015 geregistreerde vormen van veel voorkomende criminaliteit. Onze gemeente neemt positie 354 in, een relatieve verbetering t.o.v. vorig jaar toen onze gemeente positie 306 innam.

Er is ook in absolute zin sprake van een verbetering. Op alle vormen van veel voorkomende criminaliteit is sprake van een daling. De uitkomsten van de AD Misdaadmeter sluiten aan bij de - zij het wat verouderde - cijfers van 'waarstaatjegemeente.nl' voor het thema openbare orde en veiligheid. Er is voor ons dan ook niet direct aanleiding om voor 2017 specifieke speerpunten voor dit beleidsthema op te voeren.

Wel starten wij nog dit jaar met de voorbereidingen van een nieuw Integraal Veiligheidsplan. In november is een bijeenkomst rondom integriteit gepland. De overige thema's uit het huidige Veiligheidsplan 2013-2016 (woon- en leefomgeving, fysieke veiligheid) worden op onderscheidende wijze vorm gegeven.

Wij betrekken daarbij het idee van buurtcoördinatoren. Ook de (tijdelijke) inzet van BOA's om bepaalde ergernissen aan te pakken komt nader aan de orde.

Nog dit jaar zullen wij de uitvoering van de Verkeer- en Vervoervisie tussentijds evalueren. Op basis daarvan zullen wij bezien of onze inzet op verkeersveiligheid (in 30km-zones) voldoende is.

Tenslotte willen wij de APV actualiseren, waarbij we specifiek aandacht willen geven aan toezicht en handhaving.

Duurzaamheid

Na een aantal jaren actief met duurzaamheidsbeleid bezig te zijn geweest, hebben we geconstateerd dat duurzaamheid breed in de gemeentelijke organisatie is verankerd. Daarom hebben wij in de Duurzaamheidsagenda het aantal voorstellen beperkt tot die maatregelen die een stap verder gaan dan het huidige beleid. Jaarlijks informeren wij uw raad over de voortgang.

Belangrijk daarbij is dat wij proactieve bewoners, ondernemers en bestuurders van maatschappelijke organisaties graag willen faciliteren. Velen van hen hebben goede en creatieve ideeën voor duurzame projecten, maar komen daar niet altijd verder mee. Wij willen hen een extra zetje geven door kennis in te brengen, regels aan te passen of hen met andere organisaties in contact te brengen. Gebleken is dat wij daar extra budget voor nodig hebben.

- Bij het vaststellen van de Duurzaamheidsagenda is € 100.000 incidenteel beschikbaar gesteld ten laste van de vrije reserve. Wij willen dit ‘aanjaagbudget’ graag met € 75.000 verhogen. Besteding is voorzien in de periode 2016-2018.
- Via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) is een budget beschikbaar gesteld voor duurzaamheidsleningen. Deze regeling is dermate succesvol dat wij het beschikbaar gestelde budget willen verhogen.

Ons belangrijkste aangrijpingspunt de komende jaren wordt de verduurzaming van vastgoed:

- door particuliere woningeigenaren;
- door woningcorporaties en andere aanbieders van huurwoningen;
- door eigenaren van maatschappelijk vastgoed, in het bijzonder schoolbesturen;
- door de gemeente zelf.

Daarbij zijn ook nog twee specifieke onderwerpen aan de orde: het verbod op asbestdaken (vanaf 2024) en de mogelijke aanpak van geluidgehinderde woningen.

Wij hebben dit jaar een voorbereidingssubsidie aangevraagd om in beeld te brengen bij welke woningen in onze gemeente sprake kan zijn van een te hoge geluidsbelasting als gevolg van verkeerslawaaï. Het gaat om woningen langs de 50km-wegen in onze gemeente.

Vanaf 2024 zijn asbestdaken in Nederland verboden. Vanaf 1 januari 2016 is een subsidieregeling in werking getreden. Wij overwegen om een inventarisatie te laten maken, zodat wij er eigenaren van vastgoed met asbestdaken op kunnen wijzen dat er bij hun vastgoed mogelijk sprake is van een asbestdak.

Onze overige speerpunten hebben betrekking op:

- invoering van ‘omgekeerd inzamelen’ (programma Dienstverlening)
- het beheer van de openbare ruimte (onder andere openbare verlichting versneld naar LED)
- locatie- en gebiedsontwikkeling.

Kortheidshalve verwijzen wij naar het investeringsoverzicht dat wij in een afzonderlijk hoofdstuk hebben opgenomen.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Een succesvol verkeer- en vervoersysteem is geen doel op zich, maar een randvoorwaarde voor een economisch vitale, leefbare, duurzame en sociale ontwikkeling van onze gemeente en de (metropool)regio waar de gemeente onderdeel van is.

Het is een beleidsthema waar (bestuurlijke) samenwerking van groot belang is. Wij maken daarbij onderscheid tussen:

- lokaal niveau: Coördinatie Commissie Verkeer
- subregionaal niveau: Bestuurlijk Platform Algeracorridor
- regionaal niveau: Vervoersautoriteit MRDH, Verkeersonderneming, BEREIK!

Op lokaal niveau spelen vooral zaken die betrekking hebben op verkeersveiligheid en parkeren. Het belangrijkste ‘dossier’ op het terrein van parkeren is de mogelijke invoering van een blauwe zone in het

centrum. In de Verkeer- en vervoervisie is een uitvoeringsplan opgenomen. Dit jaar nog willen wij rapporteren over de voortgang.

Op (sub)regionaal niveau gaat het vooral om het verbeteren (en waar mogelijk uitbreiden) van het netwerk en het beïnvloeden van het gedrag van de weggebruikers. Doel van onze inspanningen is primair het verminderen van het capaciteitstekort en secundair het verminderen van de kwetsbaarheid van de verbinding tussen de Krimpenerwaard en de Rotterdamse regio.

Wij hebben een aantal ideeën, verkenningen en plannen in voorbereiding. Korthedshalve verwijzen wij naar het investeringsoverzicht dat wij in een afzonderlijk hoofdstuk hebben opgenomen. Wij hebben deze ideeën, verkenningen en plannen ook opgevoerd in de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid en het Regionale Investeringsprogramma van de MRDH.

Beheer en onderhoud

Ook voor de jaren 2017-2020 stellen wij voor om de uitvoeringsbudgetten niet te indexeren. Wij zien hiervoor ruimte, omdat uit de laatste integrale kwaliteitsschouw (oktober 2015) is gebleken dat het vastgestelde kwaliteitsniveau B in nagenoeg heel Krimpen aan den IJssel wordt gehaald. Jaarlijks rapporteren wij in het eerste kwartaal over de kwaliteit van de openbare ruimte en het afdoen van meldingen.

De komende jaren zullen wij op de gebruikelijke wijze uitvoering geven aan het (groot) onderhoud van de openbare ruimte. Dat doen wij – zoveel mogelijk – op integrale wijze.

Vernieuwing van de openbare ruimte kan alleen plaatsvinden binnen het bestek van locatie- en gebiedsontwikkeling (MPG) of door daar een afzonderlijk (investerings)krediet voor beschikbaar te stellen. Korthedshalve verwijzen wij naar het investeringsoverzicht dat wij in een afzonderlijk hoofdstuk hebben opgenomen.

Ruimtelijke ontwikkeling

Onze voornemens op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling zijn opgenomen in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG). De speerpunten voor 2017 zijn:

- EMK;
- Werf aan den IJssel;
- Centrum;
- Verkenning KOAG-locatie;
- Olympiade 3 (Waardhuis).

Verder verwachten wij dat onze medewerking gevraagd zal worden voor:

- Veld en Beemd (QuaWonen);
- Waalplantsoen (DCV).

4.4 PROGRAMMA SAMENLEVEN

In onze samenleving is het vooral van belang dat bepaalde voorzieningen er 'gewoon zijn'. Wij maken daarbij onderscheid in wonen, werk, vrije tijd (sport, cultuur, recreatie) en welzijn. Deze voorzieningen zijn belangrijk. Ze moeten beschikbaar zijn voor elke inwoner. Bijzondere aandacht geven we daarbij aan de jeugd en aan Krimpenaren die om wat voor reden dan ook wat extra ondersteuning kunnen gebruiken.

Sommige voorzieningen bieden we als gemeente (nog) zelf aan (sportaccommodaties, Tuyter, muziekonderwijs, kinderboerderij, zwembad). Andere basisvoorzieningen subsidiëren (cultuur, welzijn, recreatie) of financieren we (onderwijshuisvesting). En dan zijn er nog voorzieningen (zorg, wonen, werk) zonder directe financiële relatie met de gemeente.

In algemene zin willen wij het ontwikkelen en aanbieden van alle activiteiten op het gebied van 'samen leven' overlaten aan maatschappelijk ondernemers en lokaal maatschappelijk initiatief. De gemeente gaat niet meer zorgen 'voor', maar zorgen 'dat'. We willen daarbij ten aanzien van (nieuwe) activiteiten uitstralen dat het 'ja, mits' is in plaats van 'nee, tenzij'.

Wonen

Na een aantal jaren van relatieve rust worden er weer woningen 'geproduceerd'. Qua Wonen is gestart met de bouw van de eerste blokken binnen het project Prinsessenpark. Dat betekent dat op relatief korte termijn weer sociale huurwoningen aan onze woningvoorraad worden toegevoegd.

Wel is het zaak om de ontwikkeling van de EU-doelgroep nauwlettend te volgen. In de Regionale Woonvisie was opgenomen dat de doelgroep in Krimpen aan den IJssel 35% was, terwijl de 'goedkope voorraad' (alle sociale huurwoningen en alle goedkope overige woningen) 37% van de totale voorraad was.

Inmiddels bereiken ons cijfers waaruit zou blijken dat de EU-doelgroep groter is dan de 'goedkope voorraad'. Wij zullen deze cijfers nog dit jaar nader analyseren, mede in relatie tot het aantal statushouders dat wij willen danwel moeten huisvesten.

Particuliere ontwikkelaars bereiden op verschillende locaties de start bouw van appartementen (RK-kerk, Veerdam) voor of ontwikkelen plannen (Hof van IJssel, Marathon 9, Olympiade 3). Locaties die zich daarvoor lenen, te beginnen met 'De Wilgen', worden ontwikkeld gericht op particulier opdrachtgeverschap.

Werken (economie)

De economische ontwikkeling van de MRDH blijft achter bij die van Amsterdam en Eindhoven en zeker bij die van andere Europese metropolitane regio's. Zo blijkt uit een rapportage van de OESO.

Samen met de andere gemeenten in de MRDH zijn wij van mening dat een gezamenlijke inzet op economische transitie dringend noodzakelijk is. Één integraal en bindend ruimtelijk-economisch ontwikkelplan kan daarbij van belang zijn, net zoals nieuwe financieringsmodellen voor regionale investeringen.

Op lokaal niveau is vooral aandacht nodig voor de detailhandel. Wij hebben deelgenomen aan het project De Nieuwe Winkelstraat. Nog dit jaar gaan wij met winkeliers en vastgoedeigenaren aan tafel om de aanbevelingen in acties om te zetten.

Inmiddels bezoeken wij iedere maand een Krimpens bedrijf. Het bedrijfsleven waardeert deze directe manier van communiceren.

Eens te meer is ons gebleken dat het bedrijfsleven vooral behoefte heeft aan contact op het moment dat het voor hen urgent is. Veel bedrijven zeilen – soms noodgedwongen – scherp aan de wind.

Onze inzet blijft echter ook gericht op het formuleren van een economische agenda. Wij willen dat op een vernieuwende manier doen en maken daar zeer binnenkort een start mee.

Sport

De Sportagenda 2015-2019 is leidend. Wij willen sporten en bewegen niet alleen in georganiseerd verband stimuleren, maar het ook nog meer mogelijk maken dat de openbare ruimte kan worden benut. Inmiddels is besloten tot de aanleg van een kunstgras trapveld nabij het Zwaneneiland.

Verder is een inventarisatie uitgevoerd naar de kwaliteit van de onverharde trapveldjes en heeft de Rekenkamer een quick scan van de uitvoering van het speelplaatsenbeleid uitgevoerd. Wij zijn op zoek naar financiële middelen om de tekortkomingen aan te pakken.

Kortheidshalve verwijzen wij verder naar het investeringsoverzicht.

Cultuur

SynerKri en Krimpen Presents hebben een plan van aanpak voor een cultureel programma in de Tuyter ingediend. Inmiddels is gestart met de verbouwing van de Tuyter. Het is onze intentie om het culturele leven in onze gemeente – via de band van de vernieuwde Tuyter – een impuls te geven.

Ten aanzien van de bibliotheek kiezen wij nadrukkelijker voor de doelgroep jeugd en het bevorderen van de leesvaardigheid. Samen met de gemeente Krimpenerwaard kijken wij naar de financiële relatie met het Streekmuseum.

Recreatie

Samen met de gemeente Krimpenerwaard en de Groenalliantie willen wij de Krimpenerwaard positioneren als een aantrekkelijk gebied voor recreatie en toerisme en als metropolitaan landschap binnen de MRDH. In de Groenalliantie werken wij samen aan het programma Kwaliteitsimpuls Krimpenerwaard met onder andere diverse projecten in het recreatiegebied Krimpenerhout.

Peuterspeelzaalwerk

Met de opening van een peutergroep in obs Kortland Centrum hebben alle basisscholen een peutergroep binnen het schoolgebouw; de eerste stap naar de vorming van Integrale Kind Centra (IKC).

In 2016 schrijven wij een nieuw uitvoeringsplan 'Het Jonge Kind' waarin wij ingaan op diverse (landelijke) ontwikkelingen. Één van de ontwikkelingen is een extra budget dat is bedoeld om alle peuters ontwikkelingskansen te geven door plaatsing op een peuterspeelzaal of –groep. Op dit moment is nog niet alles bekend qua inhoud als ook qua financiën (zie ook 2.3.2).

Onderwijshuisvesting

Wij zijn dit jaar gestart met de uitvoering van de in 2015 vastgestelde visie op onderwijshuisvesting. In samenspraak met de schoolbesturen brengen wij in kaart wat de behoeften en mogelijkheden zijn op het gebied van renovatie en duurzaamheid. Op dit moment bestaat het volgende beeld:

1. Renovatie obs Kortland;
2. Renovatie obs Fontein/Paperclip;
3. Renovatie pcbs De Wegwijzer;
4. Oplossing capaciteitstekort Mozaïek/Octaaf.

Wij hechten veel waarde aan het aspect duurzaamheid en onderzoeken daarom welke aanvullende financieringsmogelijkheden beschikbaar gesteld kunnen worden om de onderwijshuisvesting op dit gebied een impuls te geven. Kortheidshalve verwijzen wij verder naar het investeringsoverzicht.

4.5 GEMEENTELIJKE VOORZIENINGEN

Onderdeel van het Programma Samenleven zijn de gemeentelijke voorzieningen. In de Kadernota 2016 hebben wij de opgave ten aanzien van de gemeentelijke voorzieningen in algemene zin als volgt ge(her)formuleerd.

Investeren in accommodaties

Wij hebben uitgesproken om voldoende accommodaties in stand te houden voor een educatief en recreatief programma op het gebied van binnensport, buitensport, kunst, cultuur en welzijn. Het reduceren van de gemeentelijke vastgoedportefeuille tot een aanvaardbaar minimum heeft daarbij onze voorkeur.

De accommodaties die wij in stand houden zijn in beginsel multifunctioneel. Met het zwembad en de kinderboerderij houden wij slechts twee specifieke, niet multifunctionele accommodaties in stand.

Alleen op deze wijze – met een zo klein mogelijke, multifunctionele vastgoedportefeuille – kunnen wij een basis leggen voor een hoge bezettingsgraad en daarmee voor betaalbare huurprijzen. Daarvoor is het wel nodig dat wij stevig in die (resterende) accommodaties investeren. Achterstallig onderhoud moet worden ingelopen en vernieuwing moet – waar dat nodig en dienstig is aan de toekomst van een voorziening – worden gerealiseerd. De kost gaat hier nadrukkelijk voor de baat.

Primaire processen zo lean en/of flexibel mogelijk maken

Binnen iedere gemeentelijke voorziening is sprake van een specifiek primair proces waarin ook vaak zeer specifieke capaciteiten en competenties nodig zijn. In grote lijnen gaat het om:

- educatie (zwemmen, muziek, natuur en milieu);
- beheer en toezicht (binnensportaccommodaties, zwembad, kinderboerderij, MFA).

Wij willen en zullen deze processen zo lean mogelijk moeten maken om een basis te leggen voor een succesvolle externe verzelfstandiging.

Door externe verzelfstandiging besparen op overhead voorzieningen

Bij een aantal voorzieningen (muziek, binnensport, zwembad, MFA) is sprake van personeel dat actief is in de ondersteunende processen van de betreffende voorziening. Het gaat om management, administratie en facilitair beheer. Wij schatten in dat externe verzelfstandiging de mogelijkheid biedt om van schaalvoordeel te profiteren. Overigens kan daarbij wel sprake zijn van frictiekosten.

Door externe verzelfstandiging besparen op overhead concern

Het is voor de toekomst van de gemeentelijke voorzieningen nodig om deze geheel uit de gemeentelijke organisatie te ontvlechten. Het 'runnen' van dit soort voorzieningen is 'een vak apart' en andere organisaties dan de gemeentelijke zijn beter in staat om dat te doen.

Vaak omdat zij gespecialiseerd zijn (muziekonderwijs, zwembad, binnensport). Soms omdat een voorziening (kinderboerderij) beter als vrijwilligersorganisatie kan worden ingericht.

In deze Kadernota 2017-2020 gaan we in op de huidige stand van zaken en geven we een nieuwe vooruitblik.

Actuele (financiële) stand van zaken

In de Kadernota 2016 zijn nieuwe afspraken gemaakt over de taakstelling die samenhangt met het toekomstbestendig maken van de gemeentelijke voorzieningen. Dit leidde tot (gedeeltelijk) uitstel van de invulling, hetgeen in 2016 en 2017 wordt gedekt door inzet van de algemene reserve ter overbrugging. Via de begrotingswijziging van januari 2016 heeft u ingestemd met invulling van de taakstellingen op binnensport en overhead vanwege het vertrek van twee medewerkers. Op het onderdeel overhead ontstond hierdoor in 2016 en 2017 overdekking, die is ingezet om de voorziene onttrekking aan de algemene reserve te verlagen.

Het actuele meerjarenbeeld t/m 2020 is nu als volgt.

Situatie voor de kadernota	2016	2017	2018	2019	2020
Totale taakstelling	852	852	852	852	852
Gerealiseerd en/of besloten	283	293	339	339	339
Inzet reserve organisatie ontwikkeling (vh reserve GR)	95	85	0	0	0
Ingevulde taakstelling	378	378	339	339	339
Besluitvorming 2015/2016					
Vertrek medewerker binnensport	50	50	50	50	50
Vertrek afdelingshoofd InV	117	118	120	121	121
Openstaande taakstellingen					
Kinderboerderij	50	75	112	112	112
Overhead	0	0	232	230	230
Totaal realisatie en besluiten t/m mei 2016	595	621	852	852	852
Restant t.l.v. algemene reserve	257	231	0	0	0

In algemene zin constateren wij dat wij met het toekomstbestendig maken van de gemeentelijke voorzieningen prima op koers liggen, met name op:

- het terrein van het investeren in en kunnen afstoten van maatschappelijk vastgoed,
- de voortgang van de externe verzelfstandiging en
- het terugdringen van de overhead binnen ons 'concern'.

Wij zetten in op het zo flexibel mogelijk maken van de primaire processen en het terugdringen van de overhead (management, administratie en facilitair beheer) binnen de onderscheiden voorzieningen. Bij de binnensport en muziekschool is al het mogelijk gebleken om te bezuinigen, omdat er functies konden worden geschrapt na het ontstaan van vacatures.

We zullen echt moeten doorpakken, willen we ook de financiële taakstelling kunnen realiseren. In 2016 en 2017 is het nog nodig om eenmalige middelen in te zetten, maar vanaf 2018 willen wij ook in financiële zin de 'buit' binnen halen. Aangezien er sprake is van taakstellingen, zijn de vrijvallende middelen niet beschikbaar voor nieuwe activiteiten.

Vastgoed

In opdracht van uw raad hebben wij de achterliggende tijd de kosten en opbrengsten van het gemeentelijk vastgoed transparant in beeld gebracht. Wij hebben onze vastgoedportefeuille afgebakend en gecategoriseerd, een methodiek voor kostprijsberekening ontwikkeld, per object de kosten en baten in beeld gebracht en onze ambitie (afstoten, door exploiteren of verbouwen en door exploiteren) bepaald.

In de informatiecommissie van 1 oktober 2015 is de methodiek van dit Meerjaren Perspectief Vastgoed (MPV) aan u gepresenteerd. Vervolgens is op 29 oktober – in beslotenheid – een presentatie gegeven van de (mogelijke) financiële effecten. In de begrotingswijziging van juni 2016 vindt een eerste financiële vertaling van de (administratieve) gevolgen van het MPV plaats.

Op dit moment wordt de laatste hand aan het MPV 2016 gelegd. Intern zien wij dit straks vooral als een ‘managementcontract’ waarbij het team vastgoed jaarlijks opdracht krijgt om onderscheiden vastgoedobjecten:

1. te verbouwen en intern te verhuren;
2. te verbouwen en – tegen een nader te bepalen (nieuwe) huurprijs – door te exploiteren;
3. af te stoten;
4. door te exploiteren.

Verbouwen en intern verhuren

Zoals bekend worden Kinderboerderij en Tuyter op dit moment verbouwd. De extra jaarlasten zijn nog niet in de meerjarenbegroting 2016-2019 opgenomen. De verwerking van deze besluiten leidt tot een negatieve ontwikkeling van het meerjarenbeeld en is daarmee deels debet aan het nadeel dat nu wordt gepresenteerd.

Voor de kinderboerderij worden de jaarlasten door de verbouwing conform raadsbesluit circa € 19.000 hoger vanaf 2017. Op de effecten van de vernieuwing van de Tuyter gaan we hieronder afzonderlijk in.

Wij hebben verder in voorbereiding het verbouwen van Stormsweg 9 tot enige dislocatie naast ons raadhuis. In de begrotingswijziging van juni hebben wij u gevraagd om hier een krediet voor beschikbaar te stellen. De jaarlijkse kostprijs van de Stormsweg (vastgoedexploitatie) zal daarmee hoger worden. Ook de exploitatielasten (facilitair) zullen hoger worden, vooral omdat de bezetting hoger wordt. De hogere kosten van de Stormsweg worden gedekt uit lasten (huur en facilitair) die vrijvallen door het per oktober beëindigen van het gebruik van de dependance boven de Jumbo.

Verbouwen en – tegen een nader te bepalen (nieuwe) huurprijs – door exploiteren

Uw raad heeft in maart op ons voorstel besloten om het clubgebouw aan de Driekamp 7 te renoveren en vervolgens volledig aan MHCK te verhuren. De verbouwing van het clubgebouw van MHCK leidt tot hogere (kapitaal)lasten die vrijwel geheel worden gecompenseerd door verhoging van de huurinkomsten.

Wij zijn met DCV in gesprek over de staat van het voetbalcomplex (velden, clubgebouw en parkeerplaats) aan het Waalplantsoen. Zoals bekend zijn gemeente en DCV beide eigenaar van een deel van het complex. In het verleden is gebleken dat dit een complicerende factor is.

Afstoten

Het pand Staccato 9a is inmiddels verkocht. De financiële verwerking hiervan is opgenomen in de juniwijziging. Voor Big Bear en Tuinstraat gaan we uit van verkoop in 2017. Wij zetten in op verkoop in 2017, maar in financiële zin houden we nog geen rekening met opbrengsten. Vanaf 2018 houden we geen rekening meer met exploitatie van beide panden. Terzijde merken wij op dat de vrijval binnen Onderhoud kapitaalgoederen reeds (gedeeltelijk) door uw raad is aangewend ten behoeve van een cultureel programma.

Ook zetten wij actief in op de verkoop van Industrieweg 13 (Arriva-garage). De verkoop van het object blijkt echter niet eenvoudig. Daarom houden we dit pand tot en met 2018 nog volledig in exploitatie. Wij merken daarbij op dat de exploitatie weliswaar voordelig is, maar dat op het pand een hoge boekwaarde rust.

Wij zijn nog steeds in gesprek met de huidige huurders van het Onderdak. Wij willen de huidige huurders graag de mogelijkheid bieden om het pand naar eigen inzicht te ‘exploiteren’, waarbij de gemeente haar eigenaarsrol zoveel mogelijk beperkt.

Door exploiteren

Wij hebben geconstateerd dat de lasten en (huur)baten van de locatie van de NV MAK ten onrechte zijn opgenomen in de reinigingsexploitatie. Wij zullen dit vanaf de begroting 2017 wijzigen.

Financiële recapitulatie effecten vernieuwing Tuyter

Als gevolg van de vernieuwing van de Tuyter kunnen de Big Bear en de Tuinstraat (huidige muziekschool) worden afgestoten. Na afronding van deze operatie zal dat de volgende financiële effecten op de vastgoedexploitatie hebben.

Effect vernieuwing Tuyter	2017	2018	2019	2020
Saldi voor besluit verbouwing				
Tuyter	60	80	81	81
Tuinstraat (muziekschool)	- 20	- 20	- 20	- 20
Big Bear	- 20	- 20	- 20	- 20
Totaal	20	40	40	40
Saldi na verbouwing				
Tuyter	6	27	27	27
Tuinstraat (muziekschool)	- 16			
Big Bear	- 12			
Totaal	- 21	27	27	27
Verskil	- 41	- 13	- 13	- 14

In 2017 is het negatieve effect incidenteel hoger doordat Tuinstraat en BigBear nog niet uit exploitatie zijn. Vanaf 2018 is er een structureel tekort. Conform raadsbesluit wordt dit tekort als taakstelling opgepakt. De (gemeentelijke) exploitant krijgt daarom nadrukkelijk de opdracht om de intern in rekening gebrachte extra kostprijs binnen de exploitatie van de Tuyter terug te verdienen. Wij zullen hier in een intern managementcontract voor 2017 nadere afspraken over maken.

Recapitulatie vastgoedexploitatie

Voor de totale vastgoedportefeuille geeft dat de volgende ontwikkeling.

Vastgoed	2016	2017	2018	2019	2020
Wegvallende huurlasten dependance	21	84	84	84	84
Verlaging storting onderhoud raadhuis		17	17	17	17
Kapitaallasten kinderboerderij		- 19	- 19	- 19	- 19
Kapitaallasten MHCK (excl huurverhoging)			- 14	- 14	- 14
Taakstelling frictiekosten BigBear/Tuinstraat			10	10	10
Saldo ontwikkelingen vastgoed	21	82	78	78	78

Bij het team Vastgoed ontstaan frictiekosten vanwege het afstoten van Big Bear en Tuinstraat. Deze bedragen structureel € 10.000 en worden als taakstellend beschouwd. Overigens zal de omvang van het vraagstuk frictiekosten binnen team Vastgoed nog toenemen vanwege het afstoten van vastgoed en de voorgenomen verzelfstandigingen waarbij ook eigenarenbeheer wordt overgedragen. Voorbeelden hiervan zijn Industrierweg 13, zwembad en (mogelijk) binnensport.

Overigens maken de lasten en baten van het vastgoed deel uit van het programma Dienstverlening, maar zijn ze in deze kadernota vanwege de samenhang opgenomen bij de informatie over de gemeentelijke voorzieningen.

Externe verzelfstandiging

Op dit moment hebben wij voor de volgende voorzieningen een (vorm van) externe verzelfstandiging van de exploitatie in voorbereiding:

1. Muziekonderwijs (per 1 januari 2018);
2. Kinderboerderij (per 1 januari 2018);
3. Zwembad (per 1 januari 2017);
4. Binnensport (per 1 januari 2017).

Op muziekschool en binnensport hebben wij – met name door vertrek van personeel – al eerder een besparing kunnen realiseren.

Voor de kinderboerderij is een (oplopende) financiële taakstelling in de begroting 2016-2019 opgenomen die vanaf 2018 structureel € 112.000 bedraagt. Voor zwembad, binnensport en muziekonderwijs is in de lopende begroting geen taakstelling meer opgenomen.

Voorzichtig gaan wij er bij muziekschool, zwembad en binnensport van uit dat er na verzelfstandiging sprake zal zijn van een structureel voordeel, maar dat er ook incidentele lasten zullen zijn. De incidentele lasten kunnen worden gedekt uit de reserve organisatieontwikkeling. In deze Kadernota rekenen wij nog niet met een (structureel) voordeel.

Voor de kinderboerderij houden wij er rekening mee dat we de financiële taakstelling niet (geheel) zullen realiseren. Wij beschikken inmiddels over zoveel nieuwe informatie dat wij uw raad willen voorstellen om voor de kinderboerderij een andere koers uit te stippelen. Wij hebben daar inmiddels een concreet voorstel voor gemaakt dat wij u separaat toesturen.

In dit nieuwe voorstel geven wij ons rekenschap van uw motie 'Toekomstbestendige kinderboerderij' en de eerdere behandeling in uw raad van de kaders voor de externe verzelfstandiging van zwembad en binnensport.

Voor buitensport en Tuyter hebben wij nog geen proces van (verdere) verzelfstandiging in gang gezet. Ook bij deze onderdelen is nog geen sprake van een taakstelling.

Zoals eerder aangegeven nemen wij voor de (exploitant van de) Tuyter vanaf 2018 wel een taakstelling op in verband met de hogere kostprijs van de vernieuwde Tuyter. Dit leggen we vast in een (intern) managementcontract.

Besparen op overhead concern

Na verzelfstandiging van de maatschappelijke voorzieningen kan geen overhead meer worden toegerekend. Ook de oprichting van de GR IJSSELgemeenten heeft ertoe geleid dat geen overhead meer kan worden toegerekend aan de werkprocessen ICT en sociale zaken.

In de huidige meerjarenbegroting is daarom vanaf 2018 een structurele besparing op overhead van € 352.000 opgenomen. Deze opgave is 'hard'. Aan deze taakstelling wordt invulling gegeven door besparing op salariskosten en het verlagen van huisvestingslasten.

Eerder hebben wij al een structureel voordeel van € 78.000 verwerkt vanwege het in gebruik nemen van het nieuwe raadhuis. Inmiddels is na realisatie van inbouwpakket gebleken dat de geraamde storting in Onderhoud kapitaalgoederen met € 17.000 kan worden verlaagd. Over het werkelijke jaarlijkse exploitatieresultaat kunnen nu nog geen goed onderbouwde uitspraken worden gedaan.

De voorgenomen verbouwing van de Stormsweg en het afstoten van de dependance boven de Jumbo leidt vanaf 2017 tot een structureel voordeel van € 84.000. In 2016 wordt een besparing van € 21.000 gerealiseerd. Door het vertrek van het (na het oprichten van de GR IJSSELgemeenten deels boventallige) afdelingshoofd InV en het schrappen van deze functie is vanaf 2016 sprake van een structureel voordeel van € 120.000.

Vanaf 2018 resteert nu nog een taakstelling op overhead van € 129.000.

	2016	2017	2018	2019	2020
Taakstelling overhead	50	100	351	351	351
Vertrek afdelingshoofd InV	- 117	- 118	- 120	- 121	- 121
Overschot verminderd op onttrekking algemene reserve	67	18			
Lagere storting onderhoud nieuw raadhuis	0	- 17	- 17	- 17	- 16
Vrijval huur 3e etage Raadhuisplein 117/119	- 21	- 85	- 85	- 86	- 86
Resterende taakstelling overhead	- 21	- 102	129	128	128

Niet toegedeelde taakstelling in 2016 en 2017

In de begroting 2016-2019 werd voor 2016 en 2017 vastgesteld dat een deel van de taakstelling op de exploitatie van de voorzieningen niet kon worden ingevuld. Uw raad heeft besloten om deze taakstelling, indien nodig, te dekken door inzet van de algemene reserve.

Inmiddels is duidelijk geworden dat wij in 2016 en 2017 door de besparing op salaris- en huisvestingslasten al een groter voordeel op de overhead realiseren. Tegelijkertijd constateren wij dat het ons niet lukt om de besparing op de directe salariskosten van de beheerders van de kinderboerderij in 2016 en 2017 te realiseren.

Wij stellen uw raad daarom in financiële zin voor om dit voor- en nadeel in 2016 en 2017 via de algemene reserve af te wikkelen.

Na besluitvorming over deze Kadernota is dit het beeld van de resterende taakstelling.

	2016	2017	2018	2019	2020
Totale taakstelling	852	852	852	852	852
Ingevuld tot en met mei 2016	595	621	852	852	852
Restant t.i.v. algemene reserve	257	231	0	0	0
Taakstelling overhead voor kadernota	0	0	232	230	230
Voordeel vanwege huisvesting	21	102	102	103	103
Restant/overdekking overhead	- 21	- 102	129	128	128
Taakstelling kinderboerderij voor kadernota	50	75	112	112	112
Niet haalbaar in 2016 en 2017	- 50	- 75			
Restant taakstelling kinderboerderij	0	0	112	112	112
Geraamde onttrekking algemene reserve	257	231			
Mutaties kadernota	- 29	27			
Benodigde onttrekking algemene reserve	286	204	0	0	0
Totaal openstaande taakstelling			242	240	240

4.6 SOCIAAL DOMEIN

Maatschappelijke basisvoorzieningen zien wij als het fundament van onze Krimpense samenleving. Ze versterken de eigen kracht van de Krimpenaren (jong en oud) en bevorderen direct of indirect dat bewoners zelfredzaam zijn en zich bij elkaar betrokken voelen. Voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en recreatie bieden mensen de mogelijkheid om in contact te komen met anderen, om mee te doen in de samenleving en hun talenten te ontdekken en ontwikkelen.

Om op eigen kracht mee te kunnen doen is het ook nodig dat we meer inzetten op preventie. Wij bieden preventieve voorzieningen en/of maatregelen die voor iedereen toegankelijk zijn.

Als Krimpenaren het niet redden op eigen kracht, dan kan hulp nodig zijn. We organiseren deze ondersteuning zodanig dat we onze Krimpense inwoners in hun eigen kracht zetten en dat zij die ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Geen indicatiestelling, maar passende basishulp. Geen doorverwijzing, maar er 'individuele hulp bij halen'.

We willen ook dat minder inwoners gebruik maken van duurdere individuele voorzieningen. Waar mogelijk moet zwaardere hulp worden vervangen door bijv. basishulp, maar als het nodig is dan zorgen we ervoor dat de juiste individuele hulp snel beschikbaar komt.

Sociaal domein: meer met minder

Sinds 1 januari 2015 beschikken wij over de budgetten voor de ondersteuning (Wmo), de jeugdhulp (Jeugdwet) en arbeid (Participatiewet). De decentralisaties binnen het sociaal domein vragen om een andere aanpak. Dit is naast inhoudelijke overwegingen ook nodig omdat voor het totaal in het Sociaal Domein minder geld beschikbaar is. Professionals en instellingen moeten actief op zoek naar goedkope(re) oplossingen. Wij willen bestaande vormen van dienstverlening en zorg kritisch tegen het licht houden en bekijken wat wel en wat niet anders kan. Wat kan tegen lagere kosten met behoud van kwalitatieve zorg of ondersteuning. Op Krimpenaren zelf wordt een groter beroep gedaan. Hiervoor is transformatie nodig.

Ontwikkelagenda

Het Beleidsplan Sociaal Domein "Kracht van Krimpen" (2015-2019) is de basis voor ons handelen. Naast het beleidsplan is de "Ontwikkelagenda Sociaal Domein" ons kompas voor het transformatieproces de komende jaren.

Vernieuwend aan de agenda is dat het een gezamenlijke agenda is waarbij leren en innoveren centraal staat. De opdracht in het sociaal domein is omvangrijk en complex.

De ontwikkelagenda vormt de basis voor de overleggen die plaatsvinden tussen (zorg)aanbieders, cliënten en gemeente. Regelmatig vindt afstemming plaats in het *Platform Sociaal domein*.

In de Ontwikkelagenda staan vijf thema's centraal. Voor 2017 (-2018) hebben wij met onze partners speerpunten benoemd. Deze speerpunten vallen onder de programma's Samenleven, Preventie, Basishulp en/of Individuele hulp uit onze programmabegroting.

1. *Inwoner in zijn kracht*

Inwoners zijn betrokken, staan in hun eigenkracht en zijn zelf en/of samen redzaam.

Speerpunt:

- Wij stimuleren nieuwe initiatieven (liefst vanuit de samenleving), onder andere met (incidentele) ondersteuning vanuit gemeente en partners (programma 3 en 4; jeugd en Wmo)

2. *Samenwerken en verbinden*

Wij vergroten de samenwerking met onze ketenpartners

Speerpunten:

- De samenwerking binnen het Platform sociaal domein wordt ook in 2017 verder versterkt (programma 3, 4, 5, 6; jeugd, Wmo en participatie)
- De samenwerking met het onderwijs wordt verder vorm gegeven, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen (programma 5; jeugd)
- De samenwerking met de gezondheidszorg (waaronder huisartsen, zorgverzekeraars, zorgkantoren) wordt verder vormgegeven (programma 4, 5, 6; jeugd en Wmo)
- Wij verstevigen de samenwerking met de zorgpartners die intramurale zorg leveren (programma 4)
- Samen met de regiogemeenten stellen wij een regionale transformatieagenda Jeugd op (programma 4,5,6; jeugd)

3. *Toegang tot het Sociaal Domein*

Wij professionaliseren van de toegang naar het sociaal domein

Speerpunten:

- Voor 2017 kopen wij de lokale zorg in inclusief basis GGZ (jeugd), dyslexie en begeleiding (programma 5 en 6; jeugd)
- In samenspraak met onze partners richten wij de administratieve organisatie zodanig in dat we dubbelingen zoveel als mogelijk voorkomen (programma 5 en 6; jeugd en Wmo)
- We verbeteren de samenwerking met de veiligheidsketen en de zorgketen (incl. Jeugdbescherming, veilig thuis, crisis en het veiligheidshuis) (programma 6; jeugd en Wmo)

4. *Leren en innoveren*

Wij willen een verschuiving van individuele voorzieningen naar algemene voorzieningen, naar preventie.

Wij willen een beweging in de piramide realiseren van boven naar beneden. Alleen dan kunnen wij voor de inwoners die dat nodig hebben passende en tijdige ondersteuning organiseren.

Speerpunten:

- Wij ontwikkelen innovatief aanbod, waardoor Krimpenaren die het nodig hebben passend ondersteund worden (programma 6; jeugd en Wmo)
- Wij streven naar een “doorlopende zorglijn” tussen jeugd en Wmo/Wlz, door samen met de zorgaanbieders te komen tot een passend aanbod voor de doelgroep. Dit geldt ook voor de jongeren die vanwege het bereiken van de leeftijd van 18 jaar de jeugdhulp verlaten. (programma 6; jeugd, Wmo en participatie)
- Wij borgen de resultaten van het project levensbestendige ondersteuning voor mensen met een autismespectrumstoornis (programma 6 jeugd en Wmo).

5. *Sturen en grip*

Wij willen naast het sturen op budgetten ook sturen als opdrachtgever. Wij willen een krachtig netwerkpartner zijn. Over het geheel leggen wij verantwoording af aan de gemeenteraad en onze inwoners.

Speerpunt:

- Wij implementeren een outcome sturingsmodel (mede afhankelijk van landelijke en regionale ontwikkelingen) (programma 4, 5, 6; jeugd en Wmo)

Preventieprogramma 2016-2019

Om een extra impuls te geven aan preventie geven wij uitvoering aan het preventieprogramma 2016-2019. Preventie vergt continue aandacht. In het programma zijn daarom meerjarige projecten en activiteiten opgenomen. (Ook) voor 2017 zijn de speerpunten:

1. *Voorkomen en bestrijden van eenzaamheid*

Wij geven uitvoering aan de volgende projecten, waarvan de wethouders ambassadeur zijn::

- “Bakkie doen”
- “Open inloop palliatieve zorg”
- “Café van toen en nu”
- “Paraplu en Jaarlijkse aanbeldag”

2. *Veilig Thuis*

- Wij zetten in op het verbeteren van bewustwording, signalering en voorlichting

3. *Bevorderen van de psychische gezondheid*

- Wij schenken extra aandacht aan (online) pesten en loverboyproblematiek

4. *Voorkomen en bestrijden van verslavingen*

- Wij continueren de voorlichtingspreventie binnen het onderwijs, waarbij wij ook aandacht besteden aan andere verslavingen (game- internetverslaving)
- Voorlichting aan sportverenigingen over diverse thema’s (alcoholverstrekking, omgaan met (soft)drugs)
- Wij treden in overleg met kerkelijke gemeenschappen om gezamenlijk vraagstukken te benaderen
- Wij gaan voorlichting verzorgen specifiek gericht op ouderen in relatie tot alcoholmisbruik

5. *Voorkomen en bestrijden van overgewicht en diabetes*

- Wij continueren bestaande activiteiten en zetten daarnaast projectmatig in om specifieke groepen kinderen en volwassenen te stimuleren tot meer bewegen en mogelijke toeleiding tot sportverenigingen en/of commerciële aanbieders.

Financiën

De bekostiging van de nieuwe taken verloopt via de integratie-uitkering sociaal domein. De integratie-uitkering is voor drie jaar ingesteld (2015-2017). Daarna zal het geld onderdeel uitmaken van de algemene uitkering. De uitkering laat een dalende lijn zien, wat betekent dat de gemeente in het begin meer middelen tot haar beschikking heeft om de transformatie te kunnen realiseren.

In 2015 en 2016 hebben wij ‘zorgcontinuïteit’ als beleidsmatig uitgangspunt gekozen. In de begroting 2015 en 2016 hebben wij dit financieel vertaald met een stelpost sociaal domein, ter hoogte van de integratie-uitkering minus de lasten van het sociaal domein, om begrotingswijzigingen te kunnen doorvoeren zonder dat deze effect hebben op het saldo van de begroting. Ten behoeve van de ‘zachte landing’ is verder de reserve Sociaal Domein gevormd.

De beschikbare middelen bestaan – naast de integratie-uitkering – uit nog 2 onderdelen.

1. Algemene uitkering

Dit betreft de ‘oude’ Wmo voorzieningen waar de gemeente sinds de invoering van de Wvg (1994) al voor verantwoordelijk was.

2. BUIG uitkering

Middelen die via een specifieke uitkering beschikbaar worden gesteld voor de kosten van de bijstandsuitkeringen (Participatiewet)

Inmiddels is het jaar 2015 met een overschot afgerond, dat is gestort in de reserve Sociaal Domein die daarmee per 1 januari 2016 een saldo heeft van € 1,6 miljoen.

Op basis van de mei-circulaire 2016 en de prognose van de uitgaven 2017-2020 ziet het saldo er voor het sociaal domein als volgt uit. Kort samengevat is er – met de informatie van nu – gedurende de hele periode sprake van een overschot.

	2017	2018	2019	2020
Stelpost na juniwijziging	147	- 121	- 288	- 288
Effect meicirculaire	492	760	887	861
Effect herrekening meicirculaire	- 110	- 112	- 114	- 115
Effect indexering 2020 en ontwikkeling integratie uitkering				- 291
Effect WMO in Algemene uitkering	128	128	128	146
Saldo sociaal domein	656	654	612	313

Hierbij moeten we er wel rekening mee houden dat er nog diverse onzekerheden zijn die substantieel van invloed kunnen zijn op de prognoses. Hieronder de belangrijkste.

Indexering

In de berekening van het resultaat wordt uitgegaan van een indexering van de uitkering. Het is nog niet zeker of deze indexering wordt doorgevoerd.

Ontwikkeling Jeugdwet en Wmo

Er zijn nog onvoldoende ervaringscijfers om vast te kunnen stellen wat het verloop van de zorgvraag gaat worden.

De reserve Sociaal Domein blijft daarom vooralsnog noodzakelijk aangezien de bovenstaande onzekerheden nog een fors effect kunnen hebben op de verwachte uitgaven. Verder blijven wij de (financiële) ontwikkelingen nauwgezet volgen aan de hand van onze kwartaalmonitor sociaal domein.

Wel vinden wij het verantwoord om meer bedrijfsvoeringskosten die heel direct samenhangen met de uitvoering van het sociaal domein aan de beschikbare middelen toe te rekenen. Wij betrekken daarbij ook het deel van de algemene uitkering dat verband houdt met de 'oude' Wmo-voorzieningen. Volgend jaar beoordelen wij een en ander opnieuw bij het opstellen van de Kadernota.

	2017	2018	2019	2020
Saldo Sociaal Domein	656	654	612	313
Effect WMO in Algemene Uitkering	- 388	- 388	- 388	- 388
Totaal saldo (=stelpost)	268	266	224	- 75

De stand van de reserve, na extra toerekening, is dan als volgt.

Reserve Sociaal Domein	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021
Stand reserve	1.781	2.049	2.315	2.540	2.465
Effect budgetten Sociale Zaken kadernota	268	266	225	- 75	

4.7 PROGRAMMA DIENSTVERLENING

De dienstverlening in onze gemeente moet eenvoudigweg op orde zijn. Inwoners en ondernemers mogen verwachten dat ze hun zaken met de gemeente betrouwbaar en snel kunnen regelen, met eigentijdse middelen en op het moment dat het hen het beste uitkomt.

Onder het programma dienstverlening vallen:

- Het klantcontactcentrum (KCC) dat
 - alle fysieke, telefonische, papieren en digitale contacten (ook via sociale media) met inwoners en ondernemers aanneemt en registreert,
 - waar mogelijk direct afhandelt
 - en anders het contact – via digitale systemen – ter afhandeling doorzet naar het verantwoordelijke team binnen of buiten de gemeentelijke organisatie
- meldingen openbare ruimte die worden aangenomen door het KCC en afgehandeld door de gemeente of een gecontracteerde aannemer
- riolering
- afvalinzameling
- begraven
- verhuur en verkoop van vastgoed
- vergunningverlening
- toezicht en handhaving

Digitalisering

In nauwe samenspraak met de GR IJSSELgemeenten en de gemeente Capelle aan den IJssel werken wij aan digitaliseren van al onze diensten en werkprocessen. Wij kiezen er daarbij nadrukkelijk voor om niet alleen het ‘loket’ digitaal te maken. De winst van digitalisering zit vooral in het digitaal ‘managen van de workflow’ binnen de gemeentelijke organisatie.

Digitalisering is overigens nadrukkelijk niet gericht op het ‘afschaffen’ van persoonlijk contact. Er blijven ruime mogelijkheden om – op afspraak – in contact met de gemeente te treden.

De gemeente is bijna aangesloten op de Landelijke Voorziening (LV) voor de nieuwe Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Met de aansluiting op de LVBGT komt een einde aan het project BGT en gaan we over naar de beheerfase. De structurele lasten zijn in het meerjarenbeeld verwerkt.

Meldingen openbare ruimte

Wij hebben met uw raad afgesproken dat wij streven naar verdere verbetering van dit proces. Meldingen openbare ruimte gebruiken wij om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden conform het vastgestelde kwaliteitsniveau B.

- Wij maken helder onderscheid tussen urgent (veilig), onderhoud (schoon, heel) of wens
 - Urgent: 100% binnen normtijd
- Wij overleggen met melder (en laten aannemers dat ook doen)
 - Vooral bij onderhoud of wens
- Wij vragen of terugkoppeling gewenst is
 - En laten dat ook door aannemers doen
- Wij vergemakkelijken het doen van een melding
 - Optimalisatie E-loket (Melddesk) en/of ontwikkeling App
- Wij zetten sociale media in (voor/na)
 - En laten dat ook door aannemers doen

Riolering

In 2017 zullen wij ons verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) actualiseren.

Afvalinzameling

Dit is één van onze grootste veranderoperaties. Enerzijds omdat we – in één keer – overstappen op het nieuwe systeem van ‘omgekeerd inzamelen’. Anderzijds omdat we de ambitie hebben om in 2020 een afvalscheidingspercentage van minimaal 70% te realiseren.

In de Belastingnota heeft uw raad vastgelegd dat de gemeente naar 100% kostendekking streeft. Om de exploitatie sluitend te maken en de tariefontwikkeling voor onze inwoners gematigd te laten verlopen wordt jaarlijks een bedrag aan de Egalisatiereserve reiniging onttrokken. Deze reserve is gevormd uit de verkoopopbrengst van de aandelen AVR. Destijds is besloten om deze opbrengst aan de inwoners gespreid ‘terug te betalen’.

Invoering van ‘omgekeerd inzamelen’ zorgt in de eerste jaren voor extra uitgaven (door investeringen in nieuwe inzamelmiddelen). In 2015 is ook een ‘verbrandingstax’ ingevoerd die gemeenten moet stimuleren om zo min mogelijk (rest)afval te laten verbranden. Dit leidt ook tot extra kosten.

Gelet op onze dubbele doelstelling zullen de onttrekkingen uit de egalisatiereserve de komende jaren fors zijn. Na een geslaagde invoering van het ‘omgekeerd inzamelen’ zullen de kosten van verwerking en de ‘verbrandingstax’ lager worden.

Even goed zal de egalisatiereserve richting de nul gaan, wat overigens ook altijd de bedoeling is geweest. Wij zetten ons ervoor in om de tariefontwikkeling ook de komende jaren gematigd te laten verlopen.

Begraven

Ook hier is sprake van een grote operatie. De gemeenteraad heeft in juni 2015 besloten om tot het ruimen van graven over te gaan. Gelet op de gevoeligheid van de materie vergt dit een grote bestuurlijke en ambtelijke inspanning.

Na de besluitvorming in 2015 is gebleken dat er behoefte is aan een ontmoetingsplek en een verzamelgraf. De totaalinvestering bedraagt zo’n € 31.000.

Inmiddels hebben wij in 2016 ook een eerste inzicht gekregen in de mate waarin de kosten van het ruimen incidenteel danwel structureel kunnen worden gedekt uit extra inkomsten uit (het verlengen van) de verhuur van graven. Wij verwerken de besluitvorming van juni 2015 nu verder in de begroting 2017-2020.

Door de investeringen en de kosten van het ruimen verandert de kostendekking in negatieve zin. Indien we kostendekking op 68% willen houden, zullen we de tarieven in 2017 naar verwachting meer dan trendmatig moeten laten stijgen.

Verhuur en verkoop van vastgoed

Korthedshalve verwijzen wij naar hetgeen wij in het hoofdstuk ‘Stand van zaken gemeentelijke voorzieningen’ hebben aangegeven.

Verder hebben wij besloten om nog dit jaar te starten met het project ‘Aanpak illegaal grondgebruik’. Zoals u weet, hebben wij dit jaar laten inventariseren welke percelen illegaal in gebruik genomen zijn. In het rapport geeft onze extern adviseur ook meerdere scenario’s aan voor de aanpak.

Wij willen het meest aannemelijke scenario in de begroting opnemen met een incidentele verkoopopbrengst van netto € 255.000 (na aftrek van kosten) in 2017 en een structurele extra verhuuropbrengst van € 25.000 per jaar.

4.8 INVESTERINGSPROGRAMMA

In deze Kadernota nemen wij voor het eerst een integraal investeringsoverzicht op. Wij hanteren daarbij een fasering die vergelijkbaar is met de fasering van het MPG.

- **Idee**, dat leidt tot de start van een:
- **Verkenning** ('groene fase'), die moet uitmonden in een besluit tot:
- **Planvorming** ('gele fase'), die moet uitmonden in een besluit tot:
- **Realisatie** ('rode fase')

Gaande het proces zal ook de begroting van de investeringskosten en de wijze waarop de kapitaallasten gedekt kunnen worden, steeds taakstellender moeten worden. Daarbij is verder van belang dat wij hebben besloten om voortaan bij het besluit tot realisatie de rentelasten als kostenverhogend in de besluitvorming te betrekken. Dat is zuiverder in de besluitvorming door uw raad. Vooralsnog sluiten wij qua percentage aan bij de 2% waarmee in het MPG 2016 is gerekend.

Wij willen u in overweging geven om jaarlijks een krediet beschikbaar te stellen om ideeën te laten verkennen en een krediet om verkenningen te laten uitwerken tot plannen.

Op het moment dat wij uw raad voorstellen om een plan in uitvoering te nemen hoort daar een concreet kredietvoorstel bij, inclusief dekking. Bij voorkeur leggen wij u onze voorstellen voor (grote) investeringen voor in de Kadernota of in de begroting. Zodoende kunt u als raad een integrale afweging maken.

Basis voor investeringsprogramma

Wij gebruiken de volgende documenten als basis voor ons investeringsprogramma:

1. Meerjaren Perspectief Grondexploitatie
2. Meerjaren Perspectief Vastgoed
3. Meerjaren Onderhoudsplanning
4. Herstratings- en rioleringsplanning
5. Visie op onderwijshuisvesting
6. Verkeer- en Vervoervisie
7. Duurzaamheidsagenda
8. Besluitvorming gemeenteraad (incl. moties)
9. Coalitieakkoord

Algemene toelichting

De gemeente beschikt over kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, bruggen, riolering, openbare verlichting, speelvoorzieningen, afvalinzamelmiddelen, groen en water. Al deze kapitaalgoederen dienen goed onderhouden te worden en op gezette tijden te worden vervangen.

Hierbij spelen naast wettelijke eisen en verplichtingen ook aspecten als gebruik en levensduur. En verder kan beheer, onderhoud en vervanging/vernieuwing ook een bijdrage leveren aan beleidsdoelstellingen op bijvoorbeeld het gebied van duurzaamheid, veiligheid, onderwijs, vrije tijd, bereikbaarheid en mobiliteit. Het algemene beleid omtrent het onderhoudsniveau is sober doch doelmatig, waarbinnen veiligheid een belangrijke rol speelt. De benodigde middelen hiervoor zijn in de begroting opgenomen. Dit geldt zowel voor kleinschalig (dagelijks) onderhoud als het groot (vervangings)onderhoud. Voor dit laatste type onderhoud vinden stortingen in de Voorziening Onderhoud Kapitaalgoederen plaats.

Naast veiligheid is ook duurzaamheid een belangrijk thema bij het onderhoud van de kapitaalgoederen. In gemeentelijke gebouwen en accommodaties zijn de afgelopen jaren, waar dat mogelijk was, energiebesparende maatregelen ('laaghangend fruit') getroffen. Datzelfde geldt voor de openbare verlichting en (riool)pompgemalen. In principe proberen we extra (kapitaal)lasten daarbij te dekken door lagere exploitatie-(lees: energie)lasten.

Bij vernieuwing van gebouwen en openbare ruimte (in het kader van locatie- en gebiedsontwikkeling) is duurzaamheid ook steeds nadrukkelijk een thema. Zo is ons nieuwe raadhuis één van de meest duurzame van Nederland. Ook bij de vernieuwing van kinderboerderij, Tuyter, MHCK en de Stormsweg kijken we naar de mogelijkheden van (extra) verduurzaming.

Op basis van onze Duurzaamheidsagenda overwegen wij op dit moment echter nadrukkelijk of wij hier een verdere versnelling in kunnen aanbrengen.

Meer concreet onderzoeken wij op dit moment of wij de openbare verlichting versneld kunnen omvormen naar LED. Nu laten wij dat nog 'meelopen' in de herstratings- en rioleringsplanning.

Ook zijn wij in gesprek met de schoolbesturen over de mogelijkheden van verduurzaming van hun schoolgebouwen al dan niet in combinatie met renovatie. Er worden op dit moment quick scans uitgevoerd.

Voor de renovatie van schoolgebouwen en ander gemeentelijk vastgoed beschikken wij nog over de bestemmingsreserve Maatschappelijk Vastgoed.

Tenslotte willen wij opnieuw bezien welk gemeentelijk vastgoed (bijv. sportaccommodaties) versneld kan worden verduurzaamd.

Bereikbaarheid, mobiliteit en verkeersveiligheid is een laatste beleidsterrein waarop wij extra investeringen nadrukkelijk overwegen. Voor bereikbaarheid en mobiliteit kunnen wij een beroep doen op de Reserve hoofdinfrastructuur. Voor versnelde investeringen in verkeersveiligheid (bijv. IJsseldijk) beschikken wij niet over specifieke middelen.

Een en ander betekent dat wij voor de door ons gewenste investeringen nadrukkelijk op zoek moeten naar 'co-financiering' in de vorm van subsidies (bijv. van de MRDH) of bijdragen van derden.

Investerings in ICT

Bijzondere aandacht vragen wij nog voor de (noodzakelijke) investeringen in ICT. Zoals bekend maken deze onderdeel uit van de begroting van de GR IJSSELgemeenten. Bij de start van de GR in 2015 zijn de budgetten van de gemeenten zoals die destijds in hun (meerjaren)begrotingen stonden als uitgangspunt genomen.

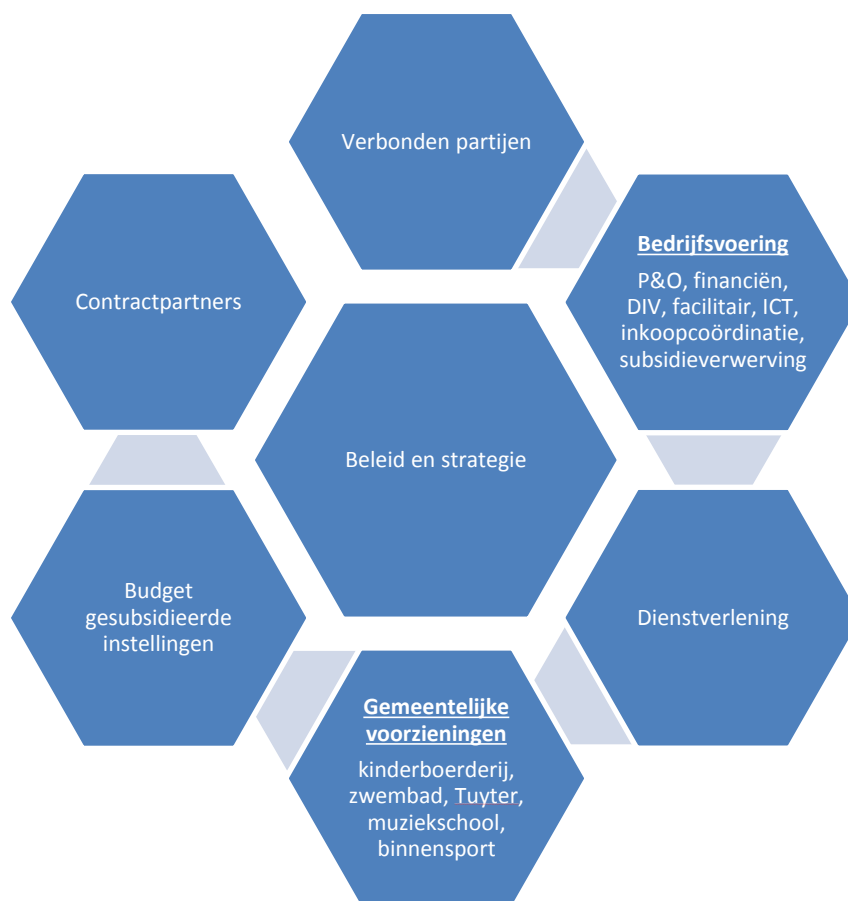
Met ingang van 2018 worden de bijdragen van de gemeenten begroot op basis van de systematiek van Capelle aan den IJssel, waarbij de ICT-uitvoeringskosten worden begroot op basis van een bedrag per inwoner. Hierbij past de kanttekening dat er op dit terrein (bijv. ICT-veiligheid) inmiddels zoveel verandert dat een hoger budget nodig kan zijn.

Beleidsthema	Onderwerp	Fase	Investering (bedrag en jaar)	Exploitatie (bedrag en jaar)
Programma bestuur				
Bestuur	Opvang en integratie vluchtelingen	Verkenning		
Programma woon- en leefomgeving				
Veiligheid	Verkeersveilige inrichting IJsseldijk	Verkenning	€ 10.000 in 2016	
Duurzaamheid	Verduurzaming openbare verlichting (LED)	Planvorming	Op basis van sluitende business case	
	Uitvoering Duurzaamheids-agenda	Planvorming	€ 75.000 in 2017-2018	Vrije reserve
	Aanpak wegverkeers-lawaai (sanering gemelde woningen)	Verkenning	Vorbereidingssubsidie is aangevraagd	
	Stimulering verwijdering asbestdaken (Verbod asbestdaken per 2024)	Idee		
Mobiliteit en bereikbaarheid	Herinrichting busstation	Verkenning	Ten laste van Reserve hoofdinfrastructuur	
	Herinrichting Lekdijk (na dijkversterking)	Planvorming	Ten laste van Voorziening Herstraten	
	Verbinding N210-Tiendweg-Lekdijk	Verkenning		
	P+R Krimpenerwaard	Verkenning		
	Veerverbinding Krimpenerwaard-IJsselmonde	Idee		
	Tweede oeververbinding Krimpenerwaard-IJsselmonde	Idee		
Beheer openbare ruimte	Vernieuwen en/of opknappen speelplaatsen	Verkenning		
	Aanpak hondenpoep	Planvorming	€ 50.000 in 2017	
	Herinrichting Tuyterplein (na verbouwing Tuyter)	Idee		
	Afronding Raadhuisplein (o.a. kerstboom en klok)	Idee		
Ruimtelijke ontwikkeling	Uitvoering MPG		Ten laste van beschikbare kredieten	
	Invoering Omgevingswet	Verkenning		2019

Beleidsthema	Onderwerp	Fase	Investing (bedrag en jaar)	Exploitatie (bedrag en jaar)
Programma Samenleven				
Cultuur	Programmering Tuyter	Planvorming	Ten laste van beschikbaar (eenmalig) krediet	
Onderwijs- huisvesting	Renovatie obs Kortland	Planvorming	€ 285.000 in 2016	€ 14.000 vanaf 2017
	Renovatie obs Fontein/Paperclip	Planvorming	€ 710.000 in 2017	€ 36.000 vanaf 2018
	Renovatie pcbs De Wegwijzer	Planvorming	€ 335.000 in 2017	€ 17.000 vanaf 2018
	Oplossing capaciteitsstekort Mozaïek/Octaaf	Verkenning		
	Quick scans duurzaamheid	Verkenning	Ten laste van budget duurzaamheid	
Voorzieningen	Verbouwing kinderboerderij	Realisatie	Ten laste van beschikbaar krediet	
	Verbouwing Tuyter	Realisatie	Ten laste van beschikbaar krediet	
	Verbouwing MHCK	Realisatie	Ten laste van beschikbaar krediet	
	Kunstgras trapveld 'Zwaneneiland'	Realisatie	Ten laste van beschikbaar krediet	
	Vernieuwing sportpark DCV	Idee		
Programma Dienstverlening				
Afvalinzameling	Invoering 'omgekeerd inzamelen'	Realisatie	Ten laste van beschikbaar krediet	
Riolering	Actualiseren vGRP	Planvorming	Ten laste van exploitatie riolering	
Begraven	Verzamelgraf en gedenkteken(s)	Planvorming	Doorberekenen in tarief op basis van percentage kostendekkendheid	
Vastgoed	Uitvoering MJOP	Realisatie	Ten laste van Onderhoud Kapitaalgoederen	
	Quick scans duurzaamheid		Ten laste van budget duurzaamheid	

4.9 BEDRIJFSVOERING, VERBONDEN PARTIJEN EN GESUBSIDIEERDE INSTELLINGEN

In de voorgaande hoofdstukken zijn we ingegaan op het financieel meerjarenbeeld, de financiële positie, de verschillende beleidsthema's en ons investeringsprogramma. In dit laatste hoofdstuk willen we een doorkijkje geven naar de ambtelijke organisatie anno het jaar 2020.

In grote lijnen verwachten wij dat de ambtelijke organisatie in 2020 zal bestaan uit een 'kern' die college en raad ondersteunt op het gebied van het formuleren van beleid en strategie op de onderscheiden beleidsthema's. Beleid en strategie worden zoveel mogelijk interactief ontwikkeld en krijgen de vorm van 'agenda's voor de toekomst'.

Onze gemeente werkt samen met andere gemeenten in diverse verbonden partijen. Op dit moment werken wij samen met u als raad aan een nieuwe vorm van governance.

Een belangrijk aandachtspunt daarbij is dat het samenwerken in gemeenschappelijke regelingen de directe invloed op de inzet van onze middelen verkleint. Op dit moment gaat zo'n 15 à 20% van onze middelen naar gemeenschappelijke regelingen.

Samen met de gemeente Krimpenerwaard bezien wij de toekomst van het TBK. De toekomst van Promen wordt geconcretiseerd in samenspraak met de mede-participanten.

Wij gaan ervan uit dat de GR IJSSELgemeenten in 2020 alle vormen van bedrijfsvoering voor tenminste de gemeenten Capelle en Krimpen aan den IJssel verzorgt.

Dienstverlening wordt (of blijft) het belangrijkste extern gerichte werkproces. Wij geven dat in principe zelf vorm, zij het dat we op veel terreinen – vanuit efficiency- en kwaliteitsoverwegingen – een gezamenlijke ‘backoffice’ hebben ingericht (DCMR, TBK, VRR, GR IJSSELgemeenten).

De gemeentelijke voorzieningen zijn in 2020 extern verzelfstandigd en krijgen dan een relatie met onze gemeente die vergelijkbaar is met die van budget gesubsidieerde instellingen. Voor de uitvoering van taken maken wij zoveel mogelijk gebruik van gespecialiseerde organisaties. Soms geven wij onze relatie in de vorm van een subsidie-overeenkomst vorm. Soms kopen wij het werk op commerciële wijze (bij ‘aannemers’) in.

Wij verwachten dat deze gestage transformatie van onze organisatie op termijn nog financiële voordelen kan gaan opleveren. Op dit moment kunnen we daar echter nog geen uitspraken over doen.

De top 10 gekwantificeerde risico's

Omschrijving risico	Beschrijving van de gevolgen	Gewogen risico	Maatregelen
Onderhoudstoestand C.G. Roosweg	De onderhoudstoestand van de C.G. Roosweg is niet geheel duidelijk ondanks de uitgevoerde onderzoeken. Het risico betreft vooral de staat van de fundering. Mogelijke kosten zijn naast het herstel ook gelegen in de tijdelijke maatregelen die in geval van een calamiteit moeten worden getroffen.	2500	De komende drie jaar wordt een monitoringsprogramma opgezet om het asfalt (bovengronds) in beeld te brengen. Ook wordt in dit programma doormiddel van zandbakens de funderingsconstructie in beeld gebracht. In de zomer van 2016 wordt onderhoud uitgevoerd om de zichtbare verzakkingen die zijn opgetreden te herstellen. En wordt de aanbrug opgeknapt, waarbij verwacht wordt dat dit een maatregel is die minimaal voor 10 jaar stand houdt.
Project grondexploitaties Werf aan den Ijssel	Bij de actualisatie van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) is het risico met mogelijke financiële consequenties gedefinieerd en gewogen.	554	Diverse beheersmaatregelen zijn van toepassing. In de p&c-cyclus wordt hier verder op ingegaan bij paragraaf G - Grondbeleid.
Project grondexploitaties Stormpolder- EMK terrein	Bij de actualisatie van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) is het risico met mogelijke financiële consequenties gedefinieerd en gewogen.	455	Diverse beheersmaatregelen zijn van toepassing. In de p&c-cyclus wordt hier verder op ingegaan bij paragraaf G - Grondbeleid.
Structurele kosten na decentralisaties	De structurele rijksbijdrage bevat na de decentralisaties een flinke korting. Het risico is groot dat dit niet met de beschikbare middelen kan worden opgepakt.	375	In de ontwikkelagenda van het sociaal domein zijn acties benoemd om de transformatie tot stand te brengen.
BTW	Geschil met Belastingdienst (BD) over teruggave BTW over aanleg begraafplaats. Naast de Hoge Raad heeft inmiddels ook de Rechtbank (in de terugverwezen zaak) uitspraak gedaan en zich "onbevoegd" verklaard. Wat de gevolgen hiervan zijn wordt op dit moment onderzocht, omdat zowel de gemeente als de BD tegen deze uitspraak nog in hoger beroep kan gaan. Een definitieve afwikkeling in 2016 is dan ook uiterst onzeker.	350	Compromis bereikt over 2003 t/m 2006. Inhoudelijk nieuwe procedure gestart over 2007 t/m heden. Wachten is nu op de definitieve afhandeling van de nieuwe procedure.
Project grondexploitaties Waalpark	Bij de actualisatie van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) is het risico met mogelijke financiële consequenties gedefinieerd en gewogen.	300	Diverse beheersmaatregelen zijn van toepassing. In de p&c-cyclus wordt hier verder op ingegaan bij paragraaf G - Grondbeleid.
Rijksbeleid, kerngegevens en algemene uitkering	De gemeentefondsuitkering beweegt mee met de uitgaven van het Rijk, afhankelijk van de landelijke economische ontwikkelingen. Daarnaast kunnen ook de lokale kerngegevens de algemene uitkering negatief beïnvloeden. De bij de meicirculaire opgenomen accessen voor 2016 en verder, alsmede die van de compensatie rondom het BCF-plafond vormen eveneens een risico, omdat het maar zeer de vraag is of beide onderwerpen zich in die mate voor gaan doen.	250	Ontwikkelingen zijn onvoorspelbaar. Er wordt voorzichtig begroot door in 2018 en verder voor het risico in verband met het BCF-plafond rekening te houden in de berekening met een negatieve stelpost van € 150.000. De informatie vanuit het rijk wordt gemonitord, zodat de ramingen tijdig bijgesteld worden; in 2016 wordt de laatste verwerking verwacht van de herverdeling bij de septembercirculaire en worden de financiële effecten van de nieuwe decentralisatie-uitkering verhoogde asielstroom verwacht.
Project grondexploitaties KOAG-woningbouw	Bij de actualisatie van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) is het risico met mogelijke financiële consequenties gedefinieerd en gewogen.	208	Diverse beheersmaatregelen zijn van toepassing. In de p&c-cyclus wordt hier verder op ingegaan bij paragraaf G - Grondbeleid.
Pensioenpremie ABP	Per 1 januari 2015 gelden nieuwe rekenregels voor pensioenfondsen (nieuw Financieel Toetsingskader/nFTK). Deze nieuwe regels schrijven onder andere voor dat het ABP (net als andere fondsen) de rendementen voorzichtiger moet inschatten. De nieuwe regels en de aanhoudend lage rente, nopen ertoe dat de pensioenpremie naar verwachting gaat stijgen. De financiële positie van het ABP is zodanig dat het bestuur mogelijk extra maatregelen moet nemen. Een van deze maatregelen zou het heffen van een opslag op de premie kunnen zijn.	150	De opslag op de premie voor 2017 is nog niet bekend.
Project grondexploitaties Centrum - WC Crimpenhof	Bij de actualisatie van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) is het risico met mogelijke financiële consequenties gedefinieerd en gewogen.	78	Diverse beheersmaatregelen zijn van toepassing. In de p&c-cyclus wordt hier verder op ingegaan bij paragraaf G - Grondbeleid.